

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

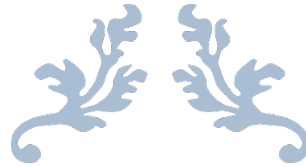
МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ

НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА
ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ „ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА“ –
РАЗРАБОТВАНЕ НА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕТО И
ПОПУЛЯРИЗИРАНЕТО МУ ЧРЕЗ ПРОЕКТИ ПО СВОМР”

2018

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони

Европа инвестира в селските райони

Съдържание:

Въведение.....	5
Методология на изследването.....	6
Ключови понятия и области на изследване.....	6
Същност	6
Форми на нематериалното културно наследство	7
Културна среда.....	8
Методология на изследването за опазването на нематериалното културно наследство	8
Методи за проучване:	9
Методи за набиране, документиране и анализиране на информация:	10
Изследвана съвкупност.....	11
Анализ на резултатите от извършените проучвания и наблюдения.....	11
Общо представяне на текущата ситуация	11
Резултати от извършеното проучване и анализ на запазени и неизвестни на широката общественост данни и информация, вкл. архивни данни, за нематериалното културно наследство на територията на МИГ.....	15
Етнографска и етническа принадлежност на местната общност.....	15
Етнографска принадлежност и местен фолклор.....	15
Данни за етнографската група на Ваяците – важен елемент от нематериалното културно наследство и местната идентичност на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“	17
Диалект, обреди, обичаи и фолклор.....	18
Традиционни празници	19

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Запазени данни за местната кулинария и рецепти за местни ястия	22
Изследване на връзката между нематериалното и материалното наследство	23
Анализ на културните институции на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и съхранените от тях данни за нематериалното културно наследство	25
Роля на читалищата за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство	26
Роля на други заинтересовани страни за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство	43
Основни проблеми и предизвикателства пред опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство	44
Проблеми, свързани с приемствеността между поколенията	44
Проблеми и бариери, свързани с опазване и интегриране на информационната и библиотечна дейност	46
Концепция за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез разработване на проекти към СВОМР	48
Подходи за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“	54
Засилване ролята и дейностите на читалищата и НПО на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“	54
Опазване и популяризиране на характерни за местната общност на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ песни, танци, носии и диалект.....	56

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони

Европа инвестира в селските райони

Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез организиране и провеждане на културно-масови прояви и мероприятия	57
Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез развитие и поддържане на любителската художествено-творческа дейност	60
Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез дигитализиране	61
Подобряване достъпа до финансиране на дейности, свързани с опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство	62
Осигуряване на достъпна информация и публичност на културните дейности	63
Проучване и анализиране на добри европейски практики, приложими на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“	63
Създаване на центрове за нематериално културно наследство	63
Добри практики в сферата на дигитализирането на нематериалното културно наследство	64
Опазване на нематериалното културно наследство чрез популяризиране на писмено и видео съдържание	67
Популяризиране на нематериалното културно наследство с помощта на неговите основни носители	67
Препоръки за развитие на културно масовата дейност и подходи за опазването на нематериалното културно наследство	68
Заклучение	72
Приложение 1	73

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Въпросник – фокус-групи	73
Приложение 2	76
Въпросник - Дълбочинни интервюта	76
Фигура 1 Културна среда.....	8
Фигура 2 Профил на участниците в самодейните състави	45
Фигура 3 Читателски профил.....	47
Фигура 4 Брой участия в проект "Глобални Библиотеки - България"	66
Фигура 5 : Процес на управление на нематериалното културно наследство.....	71

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Въведение

Настоящият анализ има за цел да изследва и анализира нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и на тази основа да разработи концепция за опазването и популяризирането му.

Специфичните цели на проучването и анализа са:

- събиране, анализиране и обобщаване на запазени и неизвестни на широката общественост данни и информация, вкл. архивни данни, за нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ (традиции, обичаи, форми на изразяване (легенди, предания), социални обичаи, обреди и празненства, художествено-изпълнителско изкуство, знания и умения, свързани с традиционни занаяти);
- идентифициране на подходящи, вкл. нови подходи за опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“;
- анализ на основните проблеми и бариери пред популяризирането и опазването на нематериалното културно наследство на територията на МИГ;
- да се идентифицират подходящи възможности и подходи за ускоряване на развитието чрез подходящи дейности по популяризиране и опазване на нематериалното културно наследство на територията на МИГ;
- проучване, анализиране, избор и разпространение на добри практики в европейски контекст за разработване, управление и промотиране на продукти/обекти на нематериалното културно наследство, в т.ч. иновативни продукти;
- разработване на цялостна концепция за опазване, развитие и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ чрез проекти към Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“;

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Методология на изследването

В съответствие с поставените цели методологията за провеждането на проучването и анализа на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ беше изготвена в рамките на поредица от дискусии и срещи от типа „мозъчни атаки“. В резултат се стигна до дефинирането на ключовите области и термини за набиране на емпиричната информация и за пакета от инструменти, необходими за постигането на поставените цели и изработването на настоящия доклад. По-долу, в обобщен вид са представени основните ключови понятия и области, използвани за целите на проучването и анализа.

Ключови понятия и области на изследване

Нематериалното културно наследство е основен и обособен дял от културното ни наследство. Неизменно, то стои наравно с останалите дялове – природно и материално културно наследство.

Същност

Нематериалното културно наследство е израз на културното многообразие на различните народи и етноси на определена територията и **основен фактор за сближаване, културен обмен и устойчиво развитие.**

Според Конвенцията на ЮНЕСКО, приета на 17 октомври 2003 г. в Париж, нематериалното културно наследство представлява: „обичаите, формите на представяне и изразяване, знанията и уменията, а така също и свързаните с тях инструменти, предмети, артефакти и културни пространства, признати от общностите, групите, а в някои случаи отделните лица като част от тяхното културно наследство. Това нематериално културно наследство, предавано от поколение на поколение, се пресъздава постоянно от общностите и групите в зависимост от тяхната обкръжаваща среда, тяхното взаимодействие с природата и тяхната история и формира чувството им за самобитност

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

и приемственост, като по този начин способства за насърчаване на уважението към културното многообразие и творчество на човечеството.”

Република България ратифицира Конвенцията на ЮНЕСКО за защита на нематериалното културно наследство през 2006 година, с което нейните норми стават задължителни.

Важно е да се отбележи също, че ЮНЕСКО разглежда нематериалното културно наследство **като фактор за социално включване и стимул за мобилизиране на обществата. В тази връзка можем да направим обоснования извод, че популяризирането и опазването на нематериалното културно наследство е важен фактор за социалното включване и мобилизиране на местната общност на територията на МИГ за постигане на целите на Стратегията за водено от общностите местно развитие.**

В Закона за културното наследство (ЗКН), приет през 2009г., **нематериалното културно наследство е признато за културна ценност.**

Форми на нематериалното културно наследство

Законът за културното наследство не дава определение, а само изрежда формите, в които нематериалното културно наследство се проявява. Нематериалното културно наследство може да има и материален характер, като тук се включват – материали, костюми, книги, които са свързани с бита на всеки човек. От тук следва и да се обособят отделните елементи на нематериалното културно наследство, които се включват в него и се проявяват в отделните области:

- устни традиции и форми на изразяване, включително и езикът като носител на нематериално културно наследство;
- художествено-изпълнителско изкуство;
- социални обичаи, обреди и празненства;
- знания и обичаи, които се отнасят до природата и вселената;
- знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Във връзка с гореизложеното за целите на настоящия анализ и проучване се приема определението за нематериално културно наследство съгласно Конвенцията на ЮНЕСКО от 2003 г. и формите на нематериалното културно наследство съгласно Закона за културното наследство в България. Гореизброените форми са тези, в които най-често се проявява нематериалното културно наследство.

Културна среда

Важна ключова област на изследване в настоящето проучване и анализ е културната среда, в която се развива нематериалното културно наследство като нейн основен елемент. Основните съставни елементи на културната среда са графично изобразени на долната фигура.

Фигура 1 Културна среда

Методология на изследването за опазването на нематериалното културно наследство

Основните приложени методи на проучване за целите на настоящия доклад са провеждане на фокус-групи и телефонни дълбочинни интервюта с представители на читалища, неправителствени организации и самодейци на територията на МИГ, а основните приложени за целите на доклада методи за анализ са: документален анализ –

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

проучване на документи (desk research), наблюдение, анализ и интерпретиране на резултати от проведените емпирични изследвания.

Исползвани методи за събиране на качествени данни (провеждане на проучване)

- **Качествените изследвания** за целите на настоящия доклад лючват провеждането **фокус групи и телефонни дълбочинни интервюта.**

- **Фокус-групи:** Целта на фокус-груповите дискусии беше да се формират мнения и очаквания и да се тестват предложения относно концепцията за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Бяха проведени 6 фокус-групи с представители на читалищата, неправителствения сектор и гражданското общество.

- **Дълбочинни интервюта:** следвайки целите и логиката на проучването и анализа дълбочинните интервюта изпълниха важни методологически и познавателни функции, а именно: да осигурят първична информация за прилаганите мерки по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ, да се верифицират основни въпроси и хипотези, свързани с основните проблеми, бариери и възможности за развитие на една нова концепция за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство.

За провеждането на фокус-групите и дълбочинните интервюта беше използван предварително изготвен въпросник, приложение към настоящия доклад.

- **Наблюдение** – методът на наблюдение спомогна да се изследва текущото състояние на основните културни институции на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и дейностите, които те изпълняват по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство.
- **Методът на експертната оценка** – той обогати проучването чрез допълнителна оценка на значението на систематизираните данни, за оформяне на обобщени резултати и е приложен, в случаите на недостатъчна статистическа и документална информация.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Използвани методи за набиране, документиране и анализиране на информация

- **Проучване на документи (документален анализ или desk research)**- този метод е в основата на извършеното проучване и включва: преглед на документи, свързани с опазване на нематериалното културно наследство (общински планове и стратегии за развитие, годишни доклади от дейността на читалищата и културните институции на територията на двете общини, проучване на документи в интернет);
- **Обработка на данните** - за целите на оценката са използвани методи за обработка на данните като аналитична работа, обобщаване на събрана информация. Резултатите от документалния анализ са използвани за характеризиране на текущото състояние, вкл. анализиране на дейностите в областта на опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство.
- **Качествени методи за анализ:**
 - **Интервенционен логически анализ** – има за цел да установи степента на съгласуваност на дейностите с общинските планове и стратегии за развитие в областта на нематериалното културно наследство. Чрез интервенционния логически анализ се търсиха връзки и зависимости и на тази основа бяха отправени препоръки.
 - **Гар анализ (анализ на несъответствието)** - Анализът на несъответствието подпомага да се открият аномалиите между бъдещото състояние на и текущото състояние в областта на опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“;
 - **Факторен анализ** - допринася за систематизиране на причините, обусловили съществуващите проблеми и бариери пред развитието на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“
- **Количествени методи за анализ:**
 - Статистически метод – за нуждите на анализа информацията е групирана по определени признаци и съобразно определени критерии. В процеса на

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

изготвяне на настоящия доклад събраните количествени данни са обработени и интерпретирани.

Изследвана съвкупност

За постигането на целите на проучването и анализа беше важно да се определи цялата изследвана съвкупност и да се обхване възможно най-голяма извадка от нея. Изследваната съвкупност включва всички представители на културни институции на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ (всички читалища, музеи и културни институти), представителите на неправителствения сектор (НПО, осъществяващи дейности на територията на МИГ и гражданското общество, вкл. културните самодейци и местното население.

Участниците в проучванията бяха над 40 представители на изследваната съвкупност, които дадоха своята обективна оценка при максимална изчерпателност на отговорите и активност при допуските, свързани с анализирането на нематериалното културно наследство в конкретната културна институция и/или на територията на МИГ като цяло. Анализът се базира на изследване, проведено в рамките на общините Долни Чифлик и Бяла и обобщаване на информацията, събрана в рамките на проведените проучвания и наблюдения.

Участниците в проучването са представители на читалища и читалищни настоятелства, служители на местната администрация, работещи в областта на културата и местното развитие, НПО, гражданското общество и културни самодейци.

Анализ на резултатите от извършените проучвания и наблюдения

Общо представяне на текущата ситуация

Изследваната територия на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ разполага с богато културно-историческо наследство още от дълбока древност – материално и нематериално. Идентифицирането на основните проблеми при опазването на нематериалното културно наследство е свързано главно с анализирането на постигнатото до момента в общините Бяла и Долни Чифлик. Предаването на ценностите в автентичния им вид от поколение на поколение е от много голямо значение за развитието на

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

територията, тъй като ценностите се явяват продължение на националната памет и в най-голяма степен допринасят за поддържането на българския бит и култура.

Основните културни институции на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ са читалищата, които продължават да изпълняват своята роля на културни и образователни центрове, развиващи художествената самодейност. Двете общини се отличават с много богато културно-историческо наследство, което е съхранено от преди много години. Развитието на самите общини определя и развитието на местната култура – като в нея се включва нематериалното културно наследство като: традиции, обичаи, нрави и традиционна кулинария.

В рамките на отделните населени места на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ нематериалното културно наследство се явява онзи важен елемент на устойчивото развитие, който, отчитайки спецификата на отделните местни общности, реализира конкретни мерки и действия за опазването на нематериалното културно наследство. Основните участници в процеса по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство са читалищата и другите културни институции на територията на МИГ, неправителствения сектор и представителите на местната власт – общините Долни Чифлик и Бяла. Съхраняването и популяризирането на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е от голямо значение за отстояването на териториалната идентичност на населението на двете общини.

В същото време е важно да се отбележи, че всички културни институции, неправителствения сектор, гражданското общество, вкл. местното население и културните самодейци, развиват своята дейност по опазване на нематериалното културно наследство в национален контекст. В тази връзка дейностите по опазване на нематериалното културно наследство, осъществявани на местно ниво, не могат да бъдат разглеждани откъснато от общата национална политика в областта на културата.

По отношение на нематериалното културно наследство в националното законодателство са пропуснати регулаторни мерки по отношение на пазарното му функциониране. Това представлява частично разминаване със световната практика, в

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

която традиционните занаяти винаги са били пазарно ориентирани, а социалните обичаи, обреди и празненства са основна туристическа атракция от няколко десетилетия насам.

Следва да се подчертае обаче, че на национално ниво въпреки недостатъчно целенасочените мерки по опазване на нематериалното културно наследство, явяващо се основа за опазване на националните ценности, традиции, обичаи и идентичност, вече са направени първите опити националната политика в областта на културата да фокусира вниманието си и върху нематериалното културно наследство като част от цялостната културна среда. Един такъв инструмент е създаденият Национален съвет за нематериалното културно наследство към министъра на културата. Националният съвет по нематериално културно наследство е постоянно действащ орган към министъра на културата с експертно-консултативни функции. Съветът осъществява своята дейност в съответствие с разпоредбите на Закона за културното наследство и Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО. Националният съвет има следните основни функции:

1. подпомага разработването на стратегия за опазване и популяризиране на традиционната българска култура и фолклор;
2. предлага мерки за прилагане на международни актове в областта на нематериалното културно наследство, по които Република България е страна;
3. предлага мерки за усъвършенстване на системите за опазване на нематериалното културно наследство;
4. дава препоръки по въпроси, свързани с проблеми на опазването, съхраняването и популяризирането на нематериалното културно наследство;
5. предлага за утвърждаване от министъра на културата елементи на нематериалното културно наследство, които да бъдат включени в национален представителен списък на нематериалното културно наследство /Глава Трета, чл. 42 от Закона за културно наследство/.

По отношение на националната рамка, в която се реализират местните дейности по опазване на нематериалното културно наследство резултатите от проучването и анализа показват следното:

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- ✓ Недостатъчно познаване, а оттам и оползотворяване на възможностите на националната рамка и политика за стимулиране дейностите по опазване на нематериалното културно наследство на територията на МИГ. Преобладаващата част от участниците в проучването не познават в дълбочина дейностите на Национален съвет за нематериалното културно наследство към министъра на културата, както и законодателната рамка, в която се осъществяват дейностите по опазването и популяризирането му. По-голямата част от заетите в читалищата на територията на МИГ познават специфичната нормативна уредба и правила в областта на читалищната дейност, но не познават законодателната рамка в областта на културата в нейната цялост. Причината затова можем да търсим и в самото национално законодателство, което в голямата си степен е тежко, разпокъсано и състоящо се от голям брой подзаконовни нормативни актове. Освен това в наши дни свободният достъп до нематериалното културно наследство и липсата на правно призната връзката между нематериалното културно наследство и интелектуалната собственост в българското законодателство, разкриват възможности за неправомерното му използване (изопачаване или опорочаване на традиционното му съдържание и културно значение за общността или групата на неговия произход).
- ✓ Поради проблеми, свързани предимно с лошото състояние на материалната база на читалищата и недостатъчния финансов ресурс за осъществяване на читалищна дейност, се обръща по-голямо внимание на търсенето на възможности за подобряване на материалната база за осъществяване на дейностите по опазване на нематериалното културно наследство, отколкото на реализирането на конкретни мерки, свързани с нейното популяризиране в национален и международен план;
- ✓ Основните културни институции на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ нямат ясно изразени връзки и партньорства с културни институции на национално ниво, в резултат на което да се засилят дейностите по опазване и популяризиране на местното нематериално културно наследство, което твърде често е и от национално значение (без да е формално признато за такова). Културните институции възприемат националните органи и институции, имащи отношение към опазване на нематериалното културно наследство, по-скоро като

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

нормотворец и източник на финансов ресурс, осигуряващ бюджетни средства за дейностите на читалищата, отколкото като партньор, с който съвместно да реализират дейности, планове, програми и проекти, насочени към опазване на нематериалното културно наследство.

Резултати от извършеното проучване и анализ на запазени и неизвестни на широката общественост данни и информация, вкл. архивни данни, за нематериалното културно наследство на територията на МИГ

Етнографска и етническа принадлежност на местната общност

Територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ се отличава с населени места със сравнително малки територии, в които живеят разнообразни по своята етнографска и етническа принадлежност население. По етнически признак населението на териториите е от български и турски произход. Общността на териториите на Общините Бяла (жителите, на които се наричат „Беленци“, „Беленчани“) и Долни Чифлик са свързани с всички особености на местния фолклор на така наречената етнографска група „Ваяците“.

Етнографска принадлежност и местен фолклор

Традициите, обичаите и нравите могат намират най-ясно проявление в местния фолклор, който е неизменна част от нематериалното културно наследство на дадена територия. Фолклорът стои в основата на самодейната читалищна дейност и културната популяризация сред обществото.

За да открием ролята на местния фолклор като част от нематериалното културно наследство за опазването и популяризирането на местната култура и идентичност е важно да разгледаме видовете Етнографско културно наследство и конкретно да го анализираме за разглежданата територия на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Може да се направи следната класификация на Етнографското културно наследство, което е пряко обвързано с нематериалното културно наследство.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

По вид Етнографско културно наследство:

- Народни носии и облекло
- Музикални инструменти
- Народни танци и песни

По Етнографска област:

- Северняшка етнографска област
- Добруджанска етнографска област
- Тракийска етнографска област
- Шопска етнографска област
- Пиринска етнографска област
- Родопска етнографска област

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Видно от горната фигура територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ попада изцяло в Северняшката фолклорна и етнографска област, като влияние върху нея е оказала и Добруджанската фолклорна област поради нейната непосредствена близост. Най-голямата по площ област е Северна България. Със своята бързина и оригиналност северняшките танци внасят голямо разнообразие в българското танцово нематериално културно наследство, те са предимно смесени, с подобни стилове за мъже и жени. Най-известните от тази област хора са Северняшко хоро, Ганкино (Копаница, Дайчово), Еленино, Дунавско, Пайдушко, Грънчарско, Черкезко, Ситно влашко, Право, Шира, Чичово, Торлашко, Свищовско, Денъово, Еленска ръченица и др. В северняшката мъжка ръченица понякога се използва реквизит, върху който се играе – стомна, бъклица, шиник, а в някои села на Варненско е станала популярна играта с дървени лъжици. Характерни инструменти са дудук, окарина, гайда, кавал, гъдулка, овчарска свирка, окарина.

Следващата област, оказваща влияние върху нематериалното културно наследство на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е Добруджанската, където се танцува приклекнал или приседнал, движи се със самоуверена и сигурна стъпка, с изправено тяло. Характерните основни движения за хората в Добруджанската етнографска област са „добруджанското набиване“, „причукването“, координираните движения на краката и ръцете, лекото разтърсване на раменете. Едни от най-популярните танци са: Добруджанска ръченица, Варненско хоро, Трънка, Сборенка, Ръка, Тропанка, Черкезка, Ляво хоро, Данец, Опас, Сей, сей боб, Буенец, Бръсни цървул, Изхвърли кондак, Повлекана, Мъжки ръченик и др. Характерни инструменти са хармоника, джура гайда и гъдулка (копанка), наричани заедно „добруджанска тройка“, също кавал, голям дудук, акордеон.

Данни за етнографската група на Ваяците – важен елемент от нематериалното културно наследство и местната идентичност на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Съхранените през времето празници и обичаи свързват територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и в най-голяма степен село Голица и Венелин с етнографската група на ваяците.

Данните от документалния анализ и проучване показват, че ваяците или още наричани вайковци, ваяци са етнографска група, първоначално населяваща източните области на Стара планина, основно в селата Голица, Козичино (Еркеч), Доброван (Калгамач) и Аспарухово (Ченге). Това са села с много стара история, датираща още от първите векове след основаването на Дунавска България. Самите ваяци имат себе си за преки потомци на Аспаруховите българи. След Руско-турската война от 1828-1829 г. ваяците заселват изоставените от турците села във Варненско, Добричко, Бургаско, Силистренско. Така оформилата се етнографска група в момента населява около 60 села от Варненска, Бургаска и Добричка област като по-големи и запазили до голяма степен своя диалект, фолклор и костюми на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ са селата Голица, Венелин, Солник, Дюлино, Господиново, Горица и други. Ваяците имали здраво поколение от десетина и повече деца и бързо колонизирали обезлюдена североизточна България, включително територии, които днес са извън държавните граници.

Диалект, обреди, обичаи и фолклор

Както всяка една етнографска група така и ваяците са характерна със своите обреди, обичаи и фолклор. Ваяците се отличават от всички останали групи със своята специфичност на диалекта и говора: наблягат на сричката „ва“ вместо на „бе“, „бре“ и други, което е водеща причина за тяхното наименование Ваяци.

Голяма част от възрастното местното население в селата от територията на МИГ, където етнографската група на ваяците все още е разпространена (например селата Голица, Венелин, Солник и др.) се използват типични форми на изказ и специфичен диалект, например местното население използва следния начин на изразяване: „Къдя отиваш ва?“, „Кък къдя ва на долъник лазариту да погледам ва...? В същото време обаче местното население от по-младото поколение не познава диалекта на ваяците и дори среща трудности в комуникацията с по-възрастното население.

Този документ е изготвен от „Стълка по стълка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

Носиите на ваяците са едни от най-старите в България и представляват важно културно наследство за територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“, което трябва да бъде съхранено във времето.

Именно с. Голица, в общ. Долни Чифлик е живото доказателство, че традициите, обичаите и нравите могат да се запазят живи и до днес. Други села, които се свързват и поддържат ваяшките **традиционни песни, танци и носии са: с. Венелин, с. Солник, с. Кривини**. В с. Венелин например **традиционната носия е с определена специфика**: традиционен червен сукман, престилки и двойното забраждане-при жените, а при мъжете-джамадан /елек/, навуви, нашити стародавни ризи, потури и ямурлуци. Ценен източник на информация за традиционните носии, песни, диалекти и танци е г-жа Янка Желязкова – секретар в НЧ „Пробуда 1905 – с. Венелин“, чийто разкази за традициите, обичаите и местния фолклор на село Венелин, съдържат богата информация и архивни данни за нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Друга характерна особеност на ваяците е техният хумор, за който вече почти не са останали малко писмени свидетелства – характерни вицове и хумористични разкази. Въпреки че научният интерес към ваяците продължава и в наши дни, писмените данни за хумора, фолклора, традициите и обичаите на тази етнографска група са твърде малко, за да се гарантира тяхното опазване.

По отношение на популяризирането на местните традиции, обичаи, обреди и фолклор на ваяците е необходимо да се предприемат конкретни и целенасочени мерки за опазване на етнографската група на ваяците.

Традиционни празници

От извършения анализ на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ можем да направим обоснован извод, че се полагат значителни усилия по опазване на традициите, нравите, обичаите и традиционната кулинария, но в същото време мерките по популяризирането им не са координирани, целенасочени и обединени в една обща концепция. Усилията по опазването на нематериалното културно наследство се открояват ясно при честването на всички традиционни български празници и иницирането на своеобразни занаятчийски

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

културни дейности. Запазването на традициите, бита и обичаите са основен приоритет на за развитието и популяризирането на нематериалното ни културно наследство и за двете общини на територията на МИГ.

От проведените фокус-групови дискусии и дълбочинни интервюта става ясно, че на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ с най-голяма тържественост се честват характерни национални празници като Трифон зарезан, Бабинден, Лазаровден, Цветница, Великден и др.. Това са празници, които са характерни за народния календар, и които успешно са се запазили години наред, чрез организиране на специфични за празника мероприятия, имащи за цел да привличат както местни, така и чужди жители. По-долу е представена обобщена информация за това как днес местното население на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ празнуват най-важните за тях празници:

- **Бабинден** – празникът се чества изключително тържествено във всички населени места на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. В село Горица например се отбелязва празникът Бабинден се отбелязва цялостна възстановка на начина на отбелязване на празника през годините с цел запознаване на младото поколение със старите традиции и обичаи и важноста на празника за местната общност;
- **Петльовден** – друг много важен празник за местното население, който е български народен обичай с регионално разпространение. Празнува се на 20 януари (нов стил) или на 2 февруари (стар стил). На територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Петльовден се възприема и чества като мъжки аналог на Бабинден. Ритуалът, твърдят местните хора, датира от вековете на османското робство, когато жена от селото се сетила да заколи петел, с кръвта му да намаже лицето на сина си, за да го спаси от еничарство. В центъра на село Голица се намира единственият в страната паметник на петела.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Някои от участниците във фокус-групите споделиха, че Петлъвден е наследник на древен славянски празник, който в миналото е бил празнуван в чест на лова и пчеларството. Така че част от местното население на територията на МИГ свързва празника с пчеларите и пчеларството като отрасъл с традиции. Най-голяма почит на празника отдава местната общност в т.нар. вайковски села (Голица и др.), където често празникът е наричан с производните от Петлъвден.

- **Трифонзарезан** – територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е известна със своите традиции в областта на лозаро-винарството. Затова Трифонзарезан е един от най-популярните празници на територията на МИГ. Всяка година по време на Трифонзарезан се организират различни ритуали и конкурси за най-хубаво вино, произведено на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“
- **Гергьовден** – официален национален празник, честван с голямо внимание на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Освен като Празник на Св. Георги Победоносец, празникът се чества като Ден на храбростта и Празникът на овчаря. Важно културно мероприятие на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“, което се организира в с. Старо Оряхово на този ден е фолклорният събор „Мегданско хоро – Гергьовден“, по време на което се организира надиграване на различни танцови състави. Основната цел на събора е представяне уникалността

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

на българския танцов фолклор, запазване и развитие.

Запазени данни за местната кулинария и рецепти за местни ястия

В областта на кулинарията като част от нематериалното културно наследство над 90 % от участниците в проучванията определят **голишката кухня** като най-добре опазена част от местното нематериално културно наследство.

Някои типични особености на голишката кухня са приготвянето на **парена баница или още наричан (зелник)**. Друго типично ястие за тази кухня, което се сервира за десерт е „**дървен булгур**“, който представлява булгур със сушени плодове. Тази традиция се е запазила и до днес в кухнята на голишките домакини.

Прави впечатление обаче, че на територията на МИГ съществуват още множество устни данни за местната кухня, отличаваща се своите характерни особености, които обаче са се загубили във времето и не са предадени на следващите поколения във вид, който може да бъде опазен. Голяма част от младото население не разпознава характерни за територията местни ястия и рецепти. Причината за това можем да търсим в липсата на приемственост между поколенията и липсата на целенасочени мерки по популяризиране

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

на местната кухня като част от нематериалното културно наследство на територията. Един хранителен продукт е застрашен от изчезване, ако знанието и умението за производството му се владеят от малко на брой, предимно възрастни производители. Според участниците в извършеното проучване в тази област движещата сила са жени на около 60-70 години. За да направиш сирене, сушено месо или десерт, не е необходимо само да разполагаш с рецептата или с устното описание за това – необходимо е да се работи продължително и съвместно с този, който познава начина на приготвяне от „първа ръка“, от предишното поколение.

В тази връзка като основна препоръка за опазване на местното нематериално културно наследство можем да отправим предприемането на мерки по архивирането и дори дигитализирането на архивни данни за местната кухня, традиции, обичаи и местен фолклор на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Изследване на връзката между нематериалното и материалното наследство

Архитектурното наследство на общините Бяла и Долни Чифлик е изключително богато и поради това непременно бъдещите действия по опазване на нематериалното културно наследство следва да бъде пряко свързано и с архитектурното наследство на територията. Паметниците на културата, които са в териториите на общините, могат да бъдат разделени на археологически и архитектурни. Ние ще разгледаме архитектурните, защото те обхващат както материалното така и в голяма степен нематериалното културно наследство. Много от паметниците на културата са характерни със своето значение – национално, местно или регионално.

Териториите на общините и всяко едно отделно селище има своя специфичен и характерен етнографски строеж. Именно тези селища са със запазен облик, за да привличат и впечатляват все повече туристи и посетители. Архитектурното наследство се съхранява и поддържа, за да може да бъде популяризирано и съхранявано дълги години. Музеите, които се намират на териториите на двете общини са тези, които поддържат историята и наследството, както материалното, така и нематериалното. Информацията, която е изложена е напълно достъпна и е с културен и исторически характер. Музеят пази историята жива и се стреми да я популяризира сред младото общество.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Представянето на народния бит и култура от 19 и началото на 20 век са именно съхранени в музея в град Долни Чифлик. Традиционните занаяти, облекла, накити, поминък, селско стопанство от Долни Чифлик и общината са изложени и напълно достъпни за посещение.

Археологическият музей в Община Бяла е един от най-младите, но е изключително динамично развиващ се. Тъй като районът на Бяла е един от най-богатите на артефакти в областта регион, Археологическият музей добива все повече популярност и интерес към всички свои посетители. Разкопките, които се провеждат на нос „Св. Атанас“ и проучванията, които са направени дават информация, че районът е изключително богат на културно-исторически паметници от Античността и периода на ранното християнство по българските земи.

Културният институт – Музей в гр. Бяла е регистриран като културна институция, с цел да бъдат опазени и съхранени материалните културно-исторически паметници, открити при археологическите проучвания на нос „Св. Атанас“. В същото време обаче музеят в гр. Бяла има решаваща роля за опазването и на нематериалното културно наследство. В центъра на града, музеят извършва своята дейност, като предоставя на всички изложбена зала, която е достъпна за малки и големи, имащи интерес към разкопките, които са открити на нос Св. Атанас. Там богат да бъдат видяни различни видове съдове и предмети от бита, монети, части от църквата и стенописи и др. , но в същото време да бъдат чути интересни легенди и предения за община Бяла и територията по тези земи, населявани от различни култури. Важно е да отбележим, че през 2017г. Античната крепост на нос Свети Атанас е отличена с наградата за „Най-добър туристически обект на България“.

При разкопките на античната крепост Свети Атанас са открити три винарни, което означава, че местните хора са се занимавали основно с отглеждане на лозя и **производство на вино** (освен с корабоплаване и търговия с пристигащите тук кораби). Най-добре е запазена една от винарните, в която можете да видите макет на **античен дървен уред за мачкане на грозде**. Традициите при производството на вино със специалните оръдия и ритуали за получаване на отлично качество на виното, както и

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

местните традиционни празници и обичаи, свързани с виното, също представляват ценни архивни данни във връзка с нематериалното културно наследство.

Добре запазена е и градската баня, която в античността освен за къпане е служила и за лечение, размяна на клюки, решаване на спорове, сключване на сделки и дребна амбулантна търговия. Една от най-впечатляващите части на крепостта в Бяла безспорно е базиликата. Освен базиликата, са открити още религиозни сгради: жилище на епископа, две кръщелни, както и свещен кладенец и сграда за съхранение на дарове.

Всички тези открития, представляващи част от археологическото наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ имат пряка връзка с нематериалното културно наследство, тъй като те съдържат ценна информация и архивни данни за традиции, обичаи, лечебни практики, религиозни ритуали и обреди.

Основна препоръка в тази посока е да се задълбочи връзката между откритията на археологията с опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство. Тук може да се търсят възможности за превръщане на архитектурното наследство и неговата връзка с нематериалното културно наследство в туристическа атракция, защото елементите на нематериалното културно наследство добавят стойност към туристическия продукт.

Анализ на културните институции на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и съхранените от тях данни за нематериалното културно наследство

Културните институции в Общините Бяла и Долни Чифлик са читалищата, музеите и културните институти. Благодарение на тях се опазва и съхранява културното наследство, бита, традициите и се развиват художествените самодейни състави. В рамките на отделните населени места, именно те се явяват онзи важен елемент на управление, който, отчитайки спецификата на местната общност, реализира конкретни мерки и действия за опазването на нематериалното културно наследство. Тук се разчита в голяма степен освен на делегираните бюджети на читалищата за финансиране на дейностите им, но и на общините Долни Чифлик и Бяла за включването им в подкрепата и реализирането на активните действия по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство, предвид обстоятелството, че съхраняването му е от голямо значение за отстояването на териториалната идентичност на населението на двете

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

общини, а популяризирането му е пряко свързано с устойчивото развитие с оглед връзката между нематериалното културно наследство и развитието на туризма на територията на МИГ.

На територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ своята дейност развиват 20 читалища, като повечето от тях имат много богата история, която е свързана пряко с творчеството и занаятите, данни за които са запазени и до днес.

- Народно читалище „Пробуда - 1928“ гр. Бяла
- Народно читалище „Изгрев - 1919“ гр. Долни Чифлик
- Народно читалище „Баръш - 2004“ гр. Долни Чифлик
- Народно читалище „Искра - 1942“ с. Булаир
- Народно читалище „Пробуда - 1905“ с. Венелин
- Народно читалище „Христо Ботев – 1928“ с. Голища
- Народно читалище „Любен Каравелов - 1908“ с. Горен Чифлик
- Народно читалище „Кирил Господинов - 1903“ с. Гроздъово
- Народно читалище „Васил Левски - 1928“ с. Господиново
- Народно читалище „Христо Ботев - 1928“ с. Детелина
- Народно читалище „Христо Ботев - 1926“ с. Дюлино
- Народно читалище „Светлина – 1936“ с. Кривини
- Народно читалище „П.Р.Славейков - 1932“ с. Нова Шипка
- Народно читалище „Елин Пелин - 1941“ с. Ново Оряхово
- Народно читалище „Васил Левски - 1927“ с. Попович
- Народно читалище „Васил Левски - 1924“ с. Пчелник
- Народно читалище „Хаджи Димитър - 1927“ с. Рудник
- Народно читалище „Васил Левски - 1939“ с. Солник
- Народно читалище „Пробуда - 1922“ с. Старо Оряхово
- Народно читалище „Пробуда - 1962“ с. Шкорпиловци

Роля на читалищата за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство

Читалището в едно населено място е основната институция, която се стреми да поддържа, опазва и популяризира нематериалното културно наследство, което е пряко

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

свързано с територията, в която се намира културната институция. Всяко едно от читалищата на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ имат своята собствена история, идентичност и дейности, които извършват в посока опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство, както следва:

- **Народно читалище „Пробуда - 1928“ гр. Бяла** – Народното читалище е създадено през 1928 година и до днес то продължава да поддържа и опазва нематериалното културно наследство. Учредено е от хора, имащи ясна визия за културното развитие на града - по идея на капитан Малинчев и мичман I-ви ранг Кръстьо Куюджуклиев. Инициативата по учредяване на читалището започва с идеята на основателите за събирането на книги от населението на града. Идеята постепенно събужда интереса на все повече хора от местната общност, които с радост се отзовават и така създават читалищната библиотека, която съществува и до днес. От своето създаване и до днес читалището е сменяло своето ръководство, но всички, които са заемали тази длъжност в това число и секретари са имали една единствена цел - с общи усилия да поддържат културните дейности и да пазят нематериалното културно наследство като едно от най-големите богатства за запазване на териториалната и местна идентичност на община Бяла.

В рамките на извършеното проучване и анализ е установено, че дейностите на читалището от своето създаване главно се състоят в **организирането беседи, които са от голяма важност за населението на града**, както и **различни курсове по лозарство, овощарство, шев и кройка**. Прави впечатление, че и до днес курсовете по лозарство, овощарство и занаятчийски шивашки дейности продължават да се организират, което има положителен ефект за опазване на местните културни ценности - местните традиции в земеделието и шивашкото производство. И до днес по време на различни културни мероприятия се дава възможност на самодейци да демонстрират изработените от тях предмети или отгледаната земеделска продукция, което е добра практика, която следва да придобие по-широка популярност на територията на МИГ като се насърчи участието на местните самодейци в различни изяви,

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

пряко насочени към популяризиране на стари местни занаяти, земеделски практики, традиции и обичаи.

Едно от важните неща, които са отбелязани в историята на читалището и които участниците в проведените фокус-групи и дълбочинни интервюта споделят е, че основен принос за развитието на читалищната дейност имат жените на територията на община Бяла. Те са иницирали събитията, които се свързват с провеждането на **седянки, вечеринки и различни по вид тържества**. *Голям дял от участниците в проучвания подкрепят възобновяването на тези събития и подготовката на възстановки, посветени на това как местното население назад във времето е организирано свободното си време – какво се е обсъждало по време на седянките и вечеринките, как са се празнували тържества, какви легенди и предания са се разказвали и създавали по време на вечеринките и седянките, има ли архивни данни за тях. Според участниците в проучванията само така може да бъде запазена паметта на предците ни и да се популяризират най-ценните елементи от нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Още повече според участниците такъв тип мероприятия имат пряка връзка с подобряване качеството на живот на местното население и социалното приобщаване.*

Характерна отличителна черта в дейността на читалището в гр. Бяла, както в миналото, така и днес, е активната и ползотворна работа с децата, като най-ценната инвестиция в социален капитал. Читалището е било и все още е любимо място за всички „беленчета“ – деца и подрастващи. През далечната 1928 година е поставено и началото на *беленския детски театър*. Тържествените отбелязвания на традиционните български празници от календара ни се честват както тогава, така и днес. Те са неделима част от живота на читалището, защото възстановката на тези традиции и обичаи преди и сега, продължават да събуждат интереса в младите хора. Участниците в проучванията споделят, че читалището в гр. Бяла успешно успява да привлече младите хора да участват в разнообразни дейности и тържества и много често е давано за пример от интервюираните като културна институция, пряко

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

ангажирана с опазване на нематериалното културно наследство чрез приемственост между поколенията.

През 1952 г. благодарение на усилията на жителите на град Бяла и средствата, които те събират е построена нова читалищна сграда, като инициатор на тази дейност е Никола Ковачев. През 1956 г. в гр. София, хорът на читалището получава лично своите поздравления от народния творец Филип Кутев, като той възхвалява труда и високото художествено ниво на женския хор от гр. Бяла. Традициите в хоровата музика са запазени и до днес, но не в такава степен в каквата в миналото този тип музика е била част от културните ценности на територията.

Театралният живот на читалището и до днес е много богат като се играят различни пиеси и постановки, които впечатляват беленската общественост и печелят многобройни овации от публиката си. В продължение на много години читалищната дейност е в своята сила. Културните дейности продължават да се поддържат и изявяват, както на територията на общината така и в други градове. През 2001 г. е извършен частичен ремонт на читалището, но вътрешният и външният облик са запазени, и до днес тя изглежда по един и същ начин. Активността, свързана с културни дейности и инициативи е на високо ниво. Наскоро е възроден и *театралният детски състав с постановката „Меко казано“ на Валери Петров*. Същата година се сформира и групата за стари градски песни с ръководител – Любомир Любенов, който е и ръководител на групата за народни песни. Те се отличават с много награди на всички фестивали, които са посетили. През 2008 именно Любомир Любенов спомага и създаването на групата за шлагерни песни „Мелодия“, която продължава да се изявява и да печели награди, чрез своето творчество и до днес.

През 2009г. с подкрепата на Министерството на културата НЧ „Пробуда - 1928“ става един от основните организатори на *Национален събор на читалищата, който се провежда в края на месец юни*. Основната цел на събора е да събере всички действащи читалища от всички краища на цяла България. Интересът от това събитие расте с всяка изминала година и

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

популярността, която придобива става все по голяма. През 2018г. съборът празнува своето 10-то юбилейно издание.

Участниците в това събитие са от всякакви възрасти, пол и произход. Именно този събор създава приемственост между поколенията, тъй като характерът на събитието създава голям интерес сред всички възрасти. Историята на читалище „Пробуда“ е изключително уникална и богата. Самодейните състави, които са основани и упражняват своята дейност на сцената на читалището през 2018 са:

- Фолклорен танцов състав „Беленче“;
- Фолклорен танцов състав „Зарезанци“;
- Детска вокална група „Хлапетата“;
- Хороигралци „Аспрос“- клуб за народни хора;
- Група за шлагерни песни „Мелодия“;
- Дует „Емоция“ / Любомир Любенов и Снежанка Фотева/
- Лятна театрална школа "Мечтатели "

Културните дейности, свързани с опазване на нематериалното културно наследство продължават да се поддържат и популяризират и до днес. Старанието на читалището е да се включват всякакъв вид жанрове, както фолклорни така и модерни, за да привличат повече хора. Това е единственото читалище в град Бяла, което продължава да опазва и популяризира нематериалното културно наследство. Библиотеката обслужва населението на града и околните населени места от Общината. Тя е с изключително богата база и е част от Фондация „Глобални библиотеки“. **За трета поредна година читалищната библиотека в град Бяла организира мероприятия, свързани с традиционния „Маратон на четенето“, проведени в седмицата 23 – 27 април 2018 г. – посветени на 23 април Международен ден на книгата и авторското право.**

- **Народно читалище „Изгрев - 1919“ гр. Долни Чифлик** – Читалището е създадено през 1919г., като и до днес основните активности на читалището са свързани с художествената самодейност, която е главно концентрирана върху формирането, поддържането, обслужването и изявиите на самодейните състави и колективи. Основният фокус при организирането на различни културни

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

мероприятия от читалище „Изгрев-1919“ е посатавен върху местния фолклор и етнографско изкуство като основен елемент от нематериалното културно наследство. Фестивалите, които са осъществяват на територията на град Чифлик са именно с тази цел - да се опазят и популяризират старите български традиции и обичаи. Известен *народен събор*, който се провежда на територията на с. Голица, общ. Долни Чифлик е „Гермето“. Този събор спомага за проучване, популяризиране и съхраняване на автентичния фолклор на ваяшката и другите етнографски групи.

В първата събота на месец август ваяци от цялата страна и техните потомци от чужбина се събират на традиционния народен събор в местността Гермето край с. Голица, В събора ежегодно участват български и чуждестранни изпълнители на народни инструменти (кавал, гайда, тамбура, гъдулка), както и български и чуждестранни народни певци, изпълняващи необработен, автентичен фолклор от ваяшката и други етнографски групи в България.

Целта на събора е да проучва, съхранява и популяризира автентичния фолклор от ваяшката и други етнографски групи, както и да допринесе за откриването на млади таланти, да осъществи приемственост между поколенията и да възроди интереса и любовта към българското народно творчество. Участниците в събора са разделени по възраст в групи и категории, а техните изпълнения ще бъдат оценявани от компетентно жури.

В читалищните дейности в гр. Долни Чифлик участие взимат хора от различни възрасти. Самодейните състави, които развиват своята дейност на сцената на читалището, активно вземат участие във всички културни мероприятия.

Читалището е известно и със своята *Музейна етнографска сбирка, която е с 1762 експоната, представящи народния бит от XIX и началото на XX век – поминък, занаяти, селско стопанство, обзавеждане, облекла, накити и др.* Етнографската сбирка е постоянно действаща с цел популяризирането на фолклора и всички, които имат желание да се докоснат до етнографската област и нейните особености, могат да посетят тази сбирка без ограничения. Самодейните състави, които функционират в читалището са повече от десет. Ето и по-известните от тях:

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- Детска фолклорна група 1 - 4 клас – и тук прави впечатление, че работата с деца е в центъра на читалищните дейности;
- Група за обработен фолклор;
- Група за автентичен фолклор;
- Вокално студио „Хелиос“;
- Клуб за хора „Камчия“;
- ДТС „Чифликчийче“, в което функционират три групи.

От проведените фокус-групови дискусии с представители на читалището в гр. Долни Чифлик и местната администрация от община Долни Чифлик стана ясно, че групите, които се занимават с фолклор имат изключително активна дейност - взимат участия в различни фестивали, впечатляват широката българска и международна аудитория, печелят награди. Читалището е и основен организатор на културните прояви, които се осъществяват в общината.

Освен групите, свързани с опазване на местния фолклор, класическото и модерното музикално изкуство също намират място на сцената на читалище „Изгрев“ в гр. Долни Чифлик, което добър пример за опитът на местните самодейци да намерят връзката между традициите и обичаите и съвременното изкуство. Самодейните състави в гр. Долни Чифлик, посветени на класическата и съвременната музика и пеене, които участват активно в читалищната дейност и организирането на мероприятия на територията на действие на МИГ са:

- Рок група „Аспект“;
- Школа за пиано
- Школа за китара.

Фолклорните концерти, фестивали и честванията на традиционните български празници имат за основна цел да се опази и популяризира българският фолклор, бита и традициите, както и да се съхранят. Младите хора продължават да имат желание да опознават фолклора и неговите особености и това е явно, защото съставите от училищата продължава вече 10 години да поддържат танцовия колектив. Изявите им не се простират само на територията на страната, а вземат участия и в чужбина чрез Международно договорните отношения, които Община Долни Чифлик има. Читалището е изключително дейно – през последните 3 години в определени села, се прожектират филми, посветени

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

на старите обичаи и занаяти, за да запознаят младото поколение и да събудят в тях интереса им към нашето нематериално културно наследство.

Библиотеката, която е разположена на територията на читалище Изгрев-1919, разполага с много богат фонд от 24 573 библиотечни единици. Читателите и посетителите на библиотеката с годините постепенно се увеличават, а дарителите, които поднасят своите книги на библиотеката, допринасят за увеличаването на библиотечния фонд. Конкретна препоръка за опазване на нематериалното културно наследство е архивирането и дигитализирането на стари писмени източници, свързани с бита, традициите и обичаите на местната общност, с които библиотечният фонд разполага. В противен случай голяма част от тях са застрашени от изчезване във времето.

- ✓ **Читалище "Пробуда - 1905 година", село Венелин** – Читалището е създадено от 27 ентузиастични веленци през 1905 г. Предишно млади хора са тези, които основополагат читалището, някои от тях са: Дончо Неделчев, Желязко Георгиев, Венко Петков и др. През 50-те години читалището е наброявало 35 действителни членове. Тогава председател на читалището е Петко Кондов. За много кратко време членовете на читалището бързо нарастват и през тези години наброява 132 души. По това време са съществували: *театрален и танцов колектив, битов хор*, които изнасят различни представления. През 60-те години е открита новопостроената сграда на читалището. Местните жители разказват, че с много доброволен труд и любов към културата веленци са успели само за 1 година да построят и открият новата сграда, където да се помещава читалището. Сградата е на два етажа и в нея се помещават: *библиотека, читалня, битова зала и голям оборудван кино салон*. През тези години самодейни състави са били дейни в своята художествена самодейност и са извоювали изключително много призове и отличия. И до днес читалището и ръководството работят за постигането на високи цели и поддържане на културния живот. Читалището празнува всеки традиционен български празник. *Автентичният фолклор се е съхранил с годините и се предава на по-младото поколение, с цел популяризиране на нематериалното културно наследство. Библиотечният фонд*, с който разполага

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

библиотеката в читалището е голям - 5426 тома. Самодейците от фолклорния състав на с. Венелин взимат участие във фестивали с фолклорен характер и се отличават със златни медали и грамоти. Целта на състава е да съхрани, обогати и популяризира нематериалното културно наследство.

- ✓ **Народно читалище „Христо Ботев – 1928“ с. Голица** – Читалището е създадено през 1928 г. и до днес развива своята културна дейност. От проведените фокус-групови дискусии в читалището става ясно, че най-ценните елементи от нематериалното културно наследство на местната общност е свързано с ваяшкия фолклор, диалект, традиции и обичаи. Затова читалището активно взема участие и е един от организаторите на известния *Събор на ваяшките и други народни песни и свирачи*. Идеята на събора е да събере хора от всякакви възрасти и народности, за да популяризира и съхрани автентичния фолклор, както на ваяшката, така и на други етнографски групи. Целта е да се запазят старите български традиции. Продължителността на събора е 3 дни, в които всички желаещи да покажат своите фолклорни умения имат тази възможност. Съборът допринася и за откриването на млади таланти, приемствеността между поколенията и да се възроди интереса на поколенията към българското народно творчество и ваяшките традиции и фолклор. Изявяват се хора от всякакви възрасти, като събора има и конкурсен характер. Деца, ученици и възрастни активно вземат участие в областта на българското народно-песенно, инструментално и танцово изкуство за запазване и обогатяване на българските традиции и обичаи. Участие във фестивала могат да вземат освен български, а и чуждестранни изпълнители на народни инструменти, както и български и чуждестранни участници, които изпълняват необработен автентичен фолклор. Съвместно Община Долни Чифлик, *Сдружение „Голица“*, Народното Читалище „Христо Ботев“ в с. Голица със съдействието на Министерството на културата събитието успява да допринесе за популяризиране и опазване на нематериалното културно наследство.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

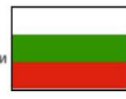
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- ✓ **Народно читалище „Кирил Господинов - 1903“ с. Гроздъво -** Читалището в селото е създадено през 1903г. Първоначалното името на читалището е било Христо Ботев. Но през 2009 г. е преименувано на Кирил Господинов. Участниците в проучването споделят, че смяната на името е свързано с възможността да бъде популяризирано творческия път на българския актьор Кирил Господинов, роден в с. Гроздъво и станал известен с ролята си във филма „Баш Майстора“. Читалището е създадено от будни родолюбци и учители, като – Димитър Жечев, Банчо Стефанов и др., които искат да оживят и развият културната дейност в селото. Особено оживена дейност Народното читалище развива след 1935г., когато дейно се изнасят *сказки и реферати*. Самодейният тогава театрален състав изнася пиеси като: „Хъшове“, „Иванко“, „Вражалец“, „Балканджи Йово“ и др.

През последните години читалището се помещава в нова, модерна сграда, която разполага с голяма библиотека, компютърна зала, която е оборудвана по проект „Глобални библиотеки“, голяма кино зала (365 места), зала за репетиции, увеселителна зала. Самият мащаб на читалището позволява организирането на повече културни дейности както от фолклорен, така и от друг тип мероприятия.

Фолклорните костюми, с които разполага читалището наподобяват тази на тракийската носия. Празниците, които се честват са традиционни български: Бабинден, Лазаровден, Коледа и др. Съставите, които упражняват своята дейност на територията на читалището са:

- Певческа фолклорна група (жени);
- Група за стари градски песни;
- ДВГ „Звънче“ и „Каприз“;
- Група за обичаи;
- Временно действащи са: Лазарки, Коледари и Кукери.

Най-големият проблем, за който участниците във фокус-груповите дискусии споделят е, че днес културните дейности в с. Гроздъво се изпълняват изцяло от възрастни хора. Тъй като селото се е обезлюдило и са останали много малко

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

млади хора, които да изявяват желание да си запознаят с българските традиции, бит, култура и обичаи, по-възрастното местно население споделя страховете си, че нематериалното културно наследство на територията няма да може да бъде предадено на следващите поколения.

Читалището се опитва да приобщи децата от етническите и малцинствени групи да вземат участия в извънкласните дейности и да се включат в читалищните дейности, обвързани с фолклор, като се популяризира културното многообразие на района, но въпреки това участниците в проучванията споделят, че е необходима една по-целенасочена комплексна стратегия за опазване на нематериалното културно наследство. Според тях това е свързано с привличането на младите хора да прекарват повече време в българското село, да го обикнат и да опознаят неговото богатство.

Библиотеката, която е поместена в сградата на читалището, е много богата и разполага с 11000 тома библиотечни единици, фонотека с 60 български филма, грамофонни плочи, дискове с музика и др.

- ✓ **Народно читалище „Васил Левски - 1928“, с. Господиново** – Читалището е създадено през 1928г. и до днес продължава да развива своята културна дейност. Участниците в проучванията споделят, че главни действащи и популяризиращи фолклора самодейци в с. Господиново са *Женската певческа група и децата, които взимат участие във възстановката на всички традиционни празници, които се отбелязват в селото.* Женската певческа група, разполага с акордеонист, който поддържа музикалното оформление по време на репетиции и на културните изяви на групата. Изявите, на които групата се явяват не се простират само в границите на страната. Те популяризират българските народни песни и в чужбина. През лятото селото, съвместно с читалището организират *събитието "Господиново пее, свири и танцува"*, където се изявяват всички, които обичат и продължават да поддържат фолклорното и модерно изкуство. От деца до възрастни представят своя талант и веселят зрителите с изявите, които изнасят. Фолклорът и българското фолклорно изкуство е съхранило песните и танците и до днес. Децата, които имат

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

основата си за любовта към фолклора, продължават да го поддържат извън читалището и с. Господиново.

- ✓ **Народно читалище „Светлина – 1936“, с. Кривини** – Читалището е създадено през 1936 г., като и до днес активно продължава да извършва своите дейности на територията на селото. Историята на читалището е много дълга. За нея не е открита летописна книга, а информацията е от оскъдни данни в Държавен архив – Варна и от спомени на живи хора от онова време. Един от тях е дядо Добри Дянков, който е бил 14-15 годишен, когато е започнал строежът на читалищната сграда. С волски каруци са пренасяли камък, тухли и други строителни материали, разказва той. Сградата е изградена изцяло с доброволни средства и общ труд на жителите, а земята е предоставена като дарение от Атанас Колев. Основната читалищна дейност се е ръководила от учителката Славка Маджарова. Деца от началното училище и членове на читалището са участвали в подготовката на всеки празник. Георги Желев е организиран вечеринките, а дядо Теньо и дядо Вълчо са били гайдарджиите в село Кривини. Така хората започнали да изграждат своя обществен живот. В своята история, читалище „Светлина-1936-Кривини“ има своите успехи, върхове и спадове, но никога не е престанало да съществува. Читалището има свой културен календар, който включва разнородни събития и дейности. Основната задача на читалището е приемственост между поколенията и сплотяване на жителите на селото, приобщаване на всички към участията им в културния живот на селото. През 2016г. Читалището отбелязва своят 80-годишен юбилей, като всички събития са били главно посветени на тази годишнина на читалището. Певческата група, която е гордост за читалището винаги участва дейно във всички предстоящи фестивали, събори и конкурси. Самодейният състав представя читалището не само в границите на Общината, но и извън нея. Читалището празнува и отбелязва всички традиционни български празници: Бабинден, Лазаров ден, Коледа и др., като се провежда тяхната възстановка, с което се цели да се приобщи младото поколение да вземе участие по време на

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

отбелязването на тези празници. За празникът на 80 годишнината на Народното читалище самодейният състав е представил *обичаят „засев“*, който е направил изключително впечатление на всички гостите, а по време на представлението е имало предложение обичаят да бъде заснет и запазен като елемент на нематериалното културно наследство.

Целта на читалището е духовният и културен живот на селото да са необходимост и фактор в живота на жителите. Библиотечната дейност в читалището се поддържа активно, духовното обогатяване на хората се дължи и на библиотечни фонд, с който разполага читалището. НЧ „Светлина-1936-Кривини“ е обществено значимо за всички жители на селото и местната общност на територията на МИГ „Долни Чифлик И Бяла“, защото това е една от културните институции, която продължава да поддържа културния живот и да въздейства положително върху поведението, съзнанието и желанията на хората да продължават да развиват и поддържат това нематериално културно наследство. През 2017 г. платформа АГОРА е раздало своите награди за читалищни инициативи като Народното читалище в с. Кривини е удостоено с грамота за развитие на читалищното дело. Това е доказателство, че любовта към фолклора и културните дейности и инициативи са забелязани извън границите на Общината.

- ✓ **Народно читалище „Васил Левски - 1927“ с. Попович** – Читалището е създадено през 1927г. И до днес продължава да извършва различни дейности, като главната от тях е да привлече интереса на младото поколение да се запознаят отблизо с бита, традициите, фолклорните песни и народни танци. Тази цел днес се постига от младежкия състав, който активно взема участия във всички фестивали и събори. ДЮТС „Самодейче“ са с отлично представяне и поздравени с грамота за приноса им към съхранението на българския фолклор и традиции. В състава на младата група се включват девойки от различни възрасти.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони

Европа инвестира в селските райони

- ✓ **Народно читалище „Васил Левски - 1924“, с. Пчелник** - през 1925 г. 28 действителни и 10 спомагателни членове основават Народно читалище „Васил Левски“ в с. Куванлък /старото име на с. Пчелник/. На 09.11.1927 г. е направена първата копка и положен основния камък от младежа Борис Павлов. За главен майстор на строежа е поканен Дончо Тодоров от с. Бочуковци, Дряновска околия. През 1930 г. с много доброволен труд от жителите на селото и дарения от по-заможните куванлъчани, сградата е завършена. Тя разполага с 4 стаи, и 2 малки салона, зала с дължина 13,50 м. и ширина 9 м., и сцена с 2 гримборни. Официалното откриване на читалището се състои на 24 май 1930 г. През годините читалището става средище на просветната и културна дейност в селото. През 1972 г. е открита Музикална школа по акордеон с учител Мавродин Петков. Театралната трупа с много любов поставя първите пиеси „Луди-млади“, „Вампир“, „Майстори“ и др. През годините и до днес в читалището функционира *група за автентичен фолклор*, която печели множество награди; *детски танцови и певчески формации, представящи ни достойно в различни конкурси*. Името на читалището е добре разпознаваемо на различни конкурси и фестивали от изпълненията на *гайдаря и кавалджия Неделчо Димитров*, удостояван с множество награди за инструментално изпълнение. Младото поколение е запознато с културата, бита и обичаите, тъй като те са на почит сред местната общност, а читалището и неговото настоятелство се стремят да го опазят и популяризират. Самодейните състави, които вземат участия и упражняват своите дейности на сцената на читалището са както деца, така и възрастни групи. *За характерните традиционни празници се осъществяват сбирки и срещи между баби и деца и се учат на характерните занаяти, както и други комбинирани занаяти*. Приемствеността между поколенията е като главна цел на настоятелството на читалището. Повече от 20 деца активно участват в културните мероприятия. Самодейните състави на Народното читалище са: *Женска фолклорна група (пенсионери), детска фолклорна група, група за обичаи, вокална група, Танцов клуб (малки и големи)*. Съставите не пропускат изявяването си на различни фестивали, събори и други събития

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

не само с конкурсен характер. Обичаите, които се възстановяват от съставите на читалището са: „Еньова буля“, „Жътва“, „Лазаруване“, „Зарязване“, „Чепканка“, „Валянка“. Като в тях участие взимат както малки, така и големи.

Читалището в с. Пчелник би могло да бъде изведено като добър пример за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство посредством културни дейности и мероприятия, имащи за цел да осигурят приемственост между поколенията.

Библиотеката е част от програмата за Глобални библиотеки – България. Фондът на библиотеката наброява 9028 тома литература. В това число: детска художествена-1192, детска отраслова-61, художествена българска и чужда - 4487, по отрасли на знанието-3288. Народното читалище и до днес продължава да поддържа своите културно-масови дейности, обвързани с фолклора, традициите и обичаите.

- ✓ **Народно читалище „Хаджи Димитър - 1927“**, с. Рудник – Читалището е създадено през 1927г., като умело популяризира фолклора чрез съборите, които се организират на територията на селото, главно с участието на читалището и самодейните състави. От проведените фокус-групови дискусии беше установено, че един от съборите, който се радва на голяма посещаемост и привлича всички, които имат афинитет към фолклора, е *Регионален фолклорен събор „Хоро на мегдана“*. *Обединявайки всички да се хванат на хоро, се обединява и самата инициатива да се съхрани и популяризира нематериалното ни културно наследство. Българският народен танц е един от отличаващите се в това отношение, защото фолклорът и до днес сплотява и създава приемственост между поколенията.*

- ✓ **Народно читалище „Васил Левски - 1939“**, с. Солник – Народното читалище е създадено през 1939г. и до днес отбелязва и опазва старите традиции и обичаи като се опитва чрез възстановката на традиционните

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

български празници да приобщят младото поколение и да ги запознаят с бита и нематериалното културно наследство. Местната общност от село Солник всяка година активно взема участие във възстановката на традиционните български празници, които са от най-голямо значение за местната общност (*Бабинден, Лазаров ден, Цветница, Петльовден и др.*). Най-тържествено обаче от всички празници в с. Солник се чества Петльовден, изключително характерен местен празник, в който най-активно участие вземат местните баби. *Участниците в проучванията споделят, че на Петльовден – бабите от селото от ранни зори спазват стриктно традициите, които този празник повеляват - колят петли за здравето на мъжките рожби и отдават почит към най-възрастната жена в селото. Селото е едно от малкото в цялата страна, в което се спазват традициите на този празник и местното население почита празника с голяма тържественост. Облечени в народни носии, жените танцуват с накичен за празника петел. След което пренасят друг в жертва за здраве на мъжките рожби в селото. Това е един голям празник за всички от селото и е доказателство, че предаването на традициите и обичаите на младите е едно от най-важните неща, за да бъде съхранено нематериалното културно наследство.*

От проведените дискусии се установи, че *Женската група за автентичен фолклор в с. Солник*, която дейно и с любов вземат участие и организира възстановки на всеки празник, е един от най-ценните стожери на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“, които полагат изключителни усилия да опазят и популяризират българските бит, традиции и култура.

Библиотеката в читалището може разполага с библиотечния си фонд, който наброява - 2 939 тома.

- ✓ **Народно читалище „Пробуда - 1922“ , с. Старо Оряхово** – Читалището е създадено през 1922 г. от будни родолюбиви жители на селото, които са искали да съхранят и опазят културата в селото сред всички жители в него. И до днес това е единствената културна институция в него, която е

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

изключително активна със своите самодейни състави. **Самодейните състави, които упражняват своята дейност в читалището са:**

- Женска битова група „Камчийски лилии“
- Детски танцов състав „Изворче“
- Юношески танцов състав „Китка“
- Женски танцов състав „Зорн“
- Клуб „Приятели на книгата“

Традициите и обичаите се съхраняват посредством тържественото отбелязване на българските празници – Бабинден, Петльовден, Трифонзарезан, Лазарки и Коледари. Песните и танците, които се наблюдават при отбелязването на Лазаровден и Коледари са пряко свързани с фолклора и поддържането на традициите и обичаите. Представителите на школите, които взимат дейно участие в честванията са на възраст от 7 до 84 г.

Библиотеката е тази, която съхранява и опазва за поколенията литературното творчество, обвързано с нематериалното културно наследство, тъй като библиотечният фонд, с който читалището разполага е изключително богат - 12 479 тома. Селото и в частност читалището са както домакини, така и съорганизатори в събора „Мегданско хоро на Гергьовден - 2018“. Като основната цел на събора е представянето и опазването на българските народни хора. Основната цел е сплотяването на всички участници посредством автентичния българския фолклор – народни песни и хора. Възможността на всички, които имат афинитет към българските народни хора, могат да вземат активно участие, а това е един подходящ подход за поддържане и опазване на българския фолклор.

- ✓ **Народно читалище „Пробуда - 1962“, с. Шкорпиловци** – Читалището е създадено през 1962 г., а дейностите и организирането на събития и инициативи, в които читалището днес участва са обвързани както с фолклора, така и с други области на местната култура и изкуство. Наградите, които получават самодейните състави са гордост за селото и за читалището. Като друг вид област и събитие може да бъде обособено –

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

*Националната седмица на морето, в която Народното читалище заедно с читалището в гр. Долни Чифлик са съорганизатори. Седмицата на морето по-скоро е съсредоточена върху развлекателните изяви и спортни инициативи, но то дава възможност за творчески изяви на различни артисти и самодейци – рисунка на асфалт, фестивалът „Под звуците на вълните“. Всички събития, които се извършват по време на *Националната седмица на морето* е по-скоро съсредоточена в привличането на младите, да бъдат по-дейни и инициативни.*

Участниците във фокус-груповите дискусии и дълбочинни интервюта споделят, че интересът към това събитие през 2018 г. е огромен. Участие са взели не само децата, които живеят на територията на двете общини, а и всички останали, които са избрали да прекарат лятото си в с. Шкорпиловци и околията. Въпреки че събитието не е с фолклорна тематика, популяризирането на други дейности, също оказва положително влияние върху популяризирането на нематериалното културно наследство на района. Основната задача и цел на читалището в с. Шкорпиловци е да развива и обогатява културния живот на жителите на селото, както и създаване на приемственост в поколенията, обвързано с традициите, бита и обичаите.

Националната седмица на морето може да бъде дадена като един много добър пример за популяризиране на местната култура и самодейни изяви. Предвид допитата популярност на мероприятиято Националната седмица на морето може да бъде пряко обвързана и с други

Роля на други заинтересовани страни за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство

Други заинтересовани страни за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство са НПО в областта на културата, туризма и социалните дейности, осъществяващи дейности на територията на МИГ, гражданското общество и местната общност, които активно вземат участие в дейностите, свързани с опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство. В това число влизат всички хора, работещи, учащи, пенсионери и др., които поддържат любителското творчество и

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

по този начин опазват местното нематериално културно наследство. По време проведените фокус-групови дискусии и дълбочинни интервюта местната общност демонстрира ясно и активно позиция и желание за съхранението и поддържането на местното нематериално културно наследство и най-вече местния фолклор, традиции, обичаи и занаяти. От голямо значение е да се отбележи, че на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ любителското творчество намира своето място в различни културни прояви и мероприятия. Различните формации, самодейни състави, клубове и школи не дават степен на образование, а само предоставят необходимите знания и умения, които биха били изключително полезни на младото население за опазване на нематериалното културно наследство. Те са ценен актив за местната общност, който трябва да бъде опазван и популяризиран с подходящи подходи и ясна стратегия за развитие.

Основни проблеми и предизвикателства пред опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство

Основните проблеми, предизвикателства и бариери пред опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство, идентифицирани на базата на наблюденията и проведеното изследване с настоятелствата на читалищата, местната администрация, НПО и местното население на територията на Общините Долни Чифлик и Бяла са свързани с осигуряването на приемственост между поколенията. Според над 90 % от участниците в изследването основен фактор за опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство е предаването на неговите основни форми от поколение на поколение.

Проблеми, свързани с приемствеността между поколенията

Според школите и съставите, които вземат активно участие в културния живот, вкл. самодейните групи на всички народни читалища на територията на общините Долни Чифлик и Бяла, може да се обособи ясен възрастов профил на участниците, който според интервюираните във времето ще се окаже бариера за по-нататъшните дейности по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Наблюдава се тенденция на присъствие по-скоро на възрастни хора във всички културно-масови прояви, свързани с опазване на нематериалното културно наследство. 64 % от активно участващите в дейности по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство са пенсионери, което е тревожна тенденция, която показва, че е необходимо да се предприемат спешни мерки по активиране на по-младите хора, живеещи на територията да се интересуват, разбират, пазят и популяризират ценностите на нематериалното културно наследство. Тази негативна тенденция вероятно е свързана и с предимно застаряващото население в селата на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Все по-често заобикалящата ни действителност води до намаляване на заинтересоваността на младите към културата, бита и традициите и всички останали форми на нематериално културно наследство. Затова основна роля при идентифицирането на подходящи мерки за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ е, младото поколение е да се запознае с традициите и обичаите, които биват застрашени от забравяне.

Фигура 2 Профил на участниците в самодейните състави

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Въпреки това следва да отбележим, че младото население до 29 г. на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ – предимно учаци и деца все още имат интерес към нематериалното културно наследство и при изграждането на една правилна концепция за неговото опазване и популяризиране те могат да бъдат още по-активно привлечени и да се превърнат в дейни участници и двигатели на постигане на целите. Децата и учениците вземат най-активно участие младежките театрални школи и музикални групи, така че те могат да бъдат една добра основа за бъдещи дейности и реализиране на концепцията по опазване на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Младите хора и по-специално децата и учениците не присъстват така активно във формациите за автентичен фолклор, затова трябва да се търси начин за съчетаване и преплитане на модерното с традиционното изкуство във всички области на нематериалното културно наследство, като подход за привличане интереса на младото поколение към запазените традиции, обичаи, местен фолклор и автентичност. Приемствеността между поколенията и предаването на традициите, бита, културата и народните обичаи са от основните фактори за запазването на нематериалното културно наследство.

Проблеми и бариери, свързани с опазване и интегриране на информационната и библиотечна дейност

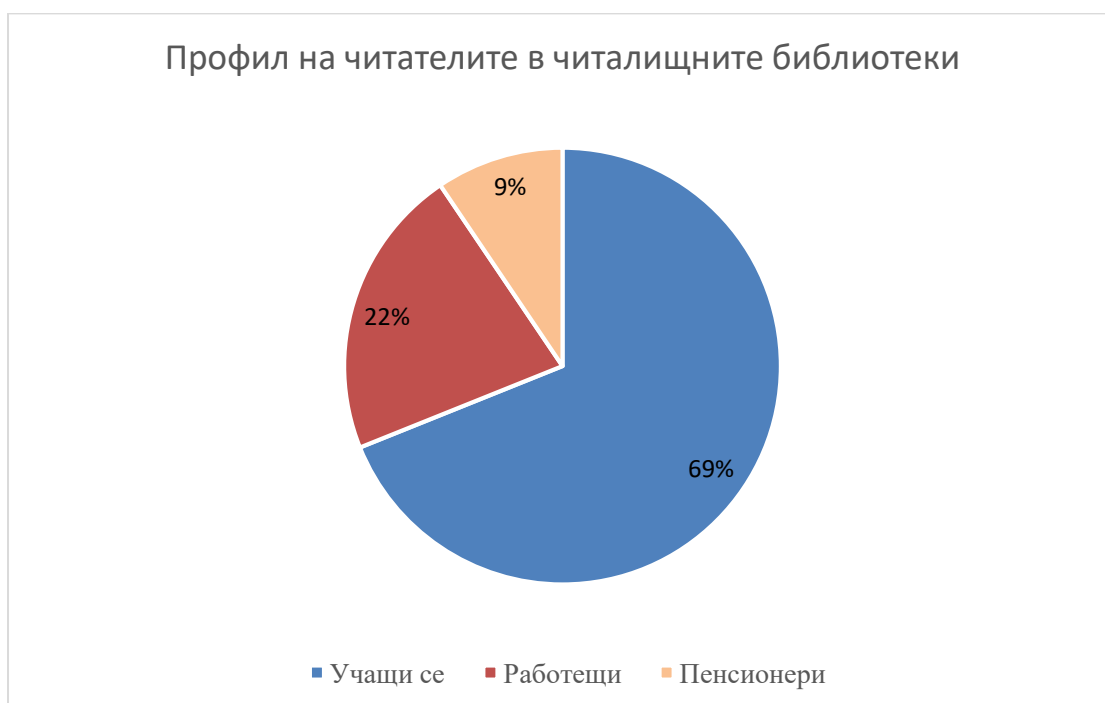
Библиотечната дейност е една от основните в читалищата на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ Именно там се поддържа широката мрежа от т.нар. публични библиотеки в страната и в частност на територията на общините Долни Чифлик и Бяла. В основата тя се изгражда именно от читалищните библиотеки. По своя състав, библиотечен фонд и читателска дейност, читалищните библиотеки са много разнородни и богати. Въпреки усилията на библиотекарите в читалищата да привлекат нови читатели сред младите хора, за създаване на трайни навици за четене и получаване на знания и умения, интересът към библиотечния фонд, който съдържа много богата информация за нематериалното културно наследство на територията, особено на младите хора, постепенно през годините намалява.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Според населението в отделните села и развитието на библиотечната дейност, може да се направи читателски профил на възрастовия характер на читателите в библиотеките в селата на териториите на двете общини. Тук основен фактор е възрастовото население, с което разполага определеното село. Показател е факта, че се наблюдава широк диапазон във възрастовите граници на всички посетители на читалищните библиотеки. Съотношението между читателите, които са в учаща възраст, работещите и пенсионерите е напълно различно. Тези съотношения са много важни, защото определят посещаемостта на библиотеките, а посещаемостта се предопределя и обновяването на библиотечния фонд.

Фигура 3 Читателски профил

Причините за читателския профил по възрастов признак можем да търсим от една страна в намаляване броя на младото население по селата, а от друга в развитието на информационно-комуникационните технологии и богатството на информацията в интернет. Освен това някои от библиотеките в читалищата по селата, които са на територията на Долни Чифлик и Бяла се открояват и се намират в пряка конкуренция с големите професионални общодостъпни библиотеки – Регионалните. В същото време

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

съществуват и библиотеки, които имат много малък библиотечен фонд, който е остарял и неподновяван, но интересното е, че продължава да поддържа своята дейност и желанието на своите читатели, които обаче са представители на предимно възрастното население. Според броя на жителите в селата в Общините се определя и посещаемостта на читателите в библиотеката. Присъствието на училище на територията на селото също определя от една страна библиотечния фонд, с който разполага и това, колко често е обновяван, а от друга страна – и посещаемостта на библиотеките. С навлизането на информационните технологии, компютрите са все по-необходими в ежедневната работа. Достъпът до информация, допълнителни знания и умения все повече бъде развиван чрез предоставянето на компютри и интернет услуги, но това не трябва да се случва за сметка на информацията, вкл. за нематериалното културно наследство, съдържаща се в книгите. Положителен фактор за достъпа до информация чрез интернет в селата на територията на МИГ е оказало участието на библиотеките в малки населени места от територията на МИГ в проект „Глобални библиотеки-България“. Това допринася от една страна за привличане на нови читатели, благодарение на възможността да бъде ползван интернет в библиотеките, а от друга страна и за обновяването на библиотечния книжен фонд.

Основна бариера обаче пред опазването на нематериалното културно наследство, съдържащо се в библиотечния фонд на читалищата и библиотеките на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е обстоятелството, че само една много малка част от източниците на информация и архивните данни за нематериалното културно наследство за дигитализирани.

Концепция за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез разработване на проекти към СВОМР

На територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ се наблюдава потенциал за развитие в посока опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство предвид обстоятелството, че територията има излаз на Черно море, намира се в близост до град Варна и всяка година привлича множество туристи. Културната-просветна дейност в общините се поддържа главно от читалищата, затова при разработването и реализирането на проекти към СВОМР е препоръчително да се акцентира върху читалищната и културно-просветна дейност.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Стратегията за ВОМР предлага възможности за реализиране на различен тип проекти, свързани с подобряване дейността и развитието на читалищата на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ чрез следните мерки:

Мерки от ПРСР 2014-2020:

Подмярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура

По тази мярка читалищата и юридическите лица с нестопанска цел могат да кандидатстват за реализиране на дейности, свързани с подобряване на публичната инфраструктура в областта на културата, социалната сфера и образованието. Чрез подкрепата по мярка 7.2. от СВОМР читалищата и НПО на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ могат да изградят, реконструират, ремонтират или реставрират материално-техническата си база, да си закупят оборудване или обзавеждане за обекти, вкл. мобилни обекти, в които се реализират разнообразни дейности и мероприятия, свързани с културния живот, вкл. с опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство. Дейностите, които читалищата и НПО могат да реализират следва да се изпълняват в съответствие с общинския план за развитие на съответната община от територията на МИГ, да удовлетворяват идентифицираните в анализа потребности и нужди от развитие на публичната инфраструктура и да нямат отрицателно въздействие върху околната среда по смисъла на Закона за опазване на околната среда.

Основна препоръка при подготовката и реализирането на проекти по мярка 7.2. е да се постави акцент върху онези обекти, част от публичната инфраструктура, които са лесно достъпни, посещаеми и биха могли реално да допринесат за развитието социалния и културния живот на територията.

Конкретни дейности, които могат да бъдат реализирани са, както следва:

- ✓ Извършване на основни ремонти и подобряване на енергийната ефективност на сградите на читалищата, които в най-голяма степен се нуждаят от подобряване на материалната база;

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- ✓ Поставя на акцент върху ремонтване и реконструиране на залите, помещенията и сцените, на които се реализират културно-масовите мероприятия, имащи принос към опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство;
- ✓ Закупуване на нужното оборудване за реализиране на дейностите на самодейните състави и групи, например сценично оборудване, музикално оборудване и др.

Подмярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура

По тази мярка от СВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ могат да се финансират дейности на читалища и НПО, насочени към подобряване на инфраструктурата за отдих и туристическата инфраструктура за публично ползване

Въз основа на извършените проучване и анализ на нематериалното културно наследство могат да бъдат предложени следните конкретни дейности, които биха могли да бъдат включени в проекти, финансирани от СВОМР:

- ✓ Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителките центрове за представяне и експониране на местното природно наследство с акцент върху археологическото наследство;
- ✓ Акцент следва да бъде поставен върху посетителки центрове, свързани с етнографското изкуство, традиции, бит и култура на местното население;
- ✓ Обосновано би било да се изградят посетителки центрове с възстановки на стари местни обичаи – като обичаите, свързани с Петльовден, Бабинден, Лазаруване;
- ✓ Изграждане на центрове за изкуства и занаяти – популяризирането на местните занаяти и творческо-изпълнителска дейност като част от нематериалното културно наследство;
- ✓ Превръщането на библиотеките в информационно-образователни посетителки центрове за хората от различни възрасти;
- ✓ Превръщането на обекти, свързани с нематериалното културно наследство, в туристически атракции.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Мярка 7.7. „Развитие на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни Чифлик и Бяла– мярка извън обхвата на ПРСР и мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстваща на целите на Регламент (ЕС) № 1305/2013

Тази мярка в най-голяма степен е свързана с опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“, тъй като нейните специфични цели са свързани с:

- ✓ Развитието на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни Чифлик и Бяла, което е пряко свързано с опазване на нематериалното културно наследство. Тук е препоръчително да се реализират съвместни проекти между читалища и НПО от двете общини, с оглед реализиране на комплексни дейности по организиране на събития и мероприятия, поставящи акцент върху конкретен елемент от местното нематериално културно наследство;
- ✓ Активизиране на общностите в селските райони за опазване и популяризиране на местните традиции, обичаи и продукти от местен характер – такъв тип дейности биха могли да бъдат организиране на фестивали, посветени на стари местни обичаи, местни продукти и занаяти чрез които да се постигне валоризация и популяризиране на местното природно, културно и историческо наследство.
- ✓ Активно въвличане на местното население и гражданското общество, вкл. производители на продукти от местен характер, в различен тип събития и мероприятия, посветени на нематериалното културно наследство на територията на МИГ;
- ✓ Организиране и провеждане на фестивали, събори, концерти, събития, изложби и други мероприятия, свързани с развитие на териториална идентичност въз основа на специфичния териториален потенциал и местни идентичности (бит и култура, история, фолклор, традиции и обичаи на местното население и др.) и продукти от местен характер;
- ✓ Провеждане на проучвания и изработване на материали във връзка с документиране и/или изследване на елементи от нематериалното културно наследство на територията;

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони

Европа инвестира в селските райони

- ✓ Реализиране на конкретни мерки за създаване на приемственост между поколенията – открити уроци по занаятчийство, готварство, песнопееие, народни танци, свирене на музикални инструменти и др.
- ✓ Подпомагане организирането на възстановки, свързани с честването на традиционни празници – поставяне на акцент върху етнографската група на ваеците като най-характерна особеност.
- ✓ Организиране на етнографските сбирки, посветени на съхранението на традициите и обичаите. Възрастните жени и мъже, които дейно вземат участие във сбирките с автентичен фолклор следва да бъдат въввлечени в такъв тип проекти, тъй като те са мостът към любознателността на младото поколение към фолклора и нематериалното културно наследство като цяло.
- ✓ Дейности, свързани с подобряване на културният диалог и обмена на информация, обвързана с духовност и култура, които ще бъдат основа за запазване на традициите живи.
- ✓ Реализиране на проекти, свързани с дейности на местни самодейни групи – насърчаване работата на местните културни самодейци е от основно значение, тъй като имайки по-големи възможности да практикуват културните самодейци са мотивирани да предават своите познания и умения на следващите поколения. Затова е необходимо да се създават постоянно необходимите условия за предаването на тези знания и умения. В този смисъл важна роля тук отново играе дейността на читалището, като основна културна институция - носител на нематериалните културни ценности и създаваща естествена среда за предаването на традициите. Читалищата са като културен дом за общуване между различните поколения.
- ✓ Развитие на информационно-библиотечната дейност - Основните задачи за опазването и интегрирането на информационната и библиотечна дейност може да бъде насочена към:
 - Попълване и обогатяване на библиотечните фондове с нови и интересни заглавия от различни области на знанието;
 - Утвърждаване на библиотеките в читалищата като обществени, информационни и културни центрове, които осигуряват равен достъп за всички до многообразието от различни знания, идеи и развиването на умения.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Мерки от СВОМР, насочени към създаване на нови работни места (Мярка 1. Нови работни места на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и Мярка 4. Социално предприемачество)

При наблюденията и проведеното изследване с читалищата в общините Долни Чифлик и Бяла се наблюдава недостиг на квалифицирани млади кадри, които да поемат и помогнат управлението на читалищата, които са културните институции в населените места на териториите на двете общини. В по-голямата си част от основните организационни работници в читалищата - секретари, библиотекари, председатели са на възраст над 40 г.

Лилия Транова – секретар на Народно Читалище „Пробуда – 1922“ с. Старо Оряхово, Община Долни Чифлик сподели, че липсата на квалифицирани художествени ръководители също е от огромно значение пред развитието на читалищната дейност. Тук можем да анализираме, мястото на младото поколение в читалищата. На пръв поглед участниците в самодейните състави в читалищата са млади, учащи се, които участват в различни дейности на читалището. В същото време присъствието на младите хора в управлението на читалището, все още не се наблюдава или е в сравнително малък процент. От своя страна това неминуемо оказва влияние и върху цялостния живот на читалището, както и върху развиваните от него форми на дейност. За развиването на читалищната дейност и съхранението на нематериалното културно наследство най-важното е осъществяването на приемственост между поколенията, което се наблюдава в повечето читалища. Пример за това са самодейните състави, в които участия взимат хора от всички възрасти. Приоритетни дейности, които могат да бъдат финансирани чрез мерките от СВОМР, финансирани от ОПРЧР 2014-2020, са свързани с развитието и поддържането на читалищните дейности чрез:

- Поддържане и развитие на човешкия потенциал на читалищните дейци и капацитета на местните потребители на услугата на читалищата чрез разкриването на нови работни места и реализиране на проекти в сферата на социалното предприемачество;
- Поддържане, развитие и разширяване на продуктите и услугите на читалищата според потребностите на общностите чрез закупуване на подходящо оборудване

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

и разкриване на нови работни места за представители на социално уязвими групи по мярката за социално предприемачество;

- Поддържане и модернизиране на материалната среда за извършване на дейностите и услугите на месното население.

Подходи за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“

Засилване ролята и дейностите на читалищата и НПО на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“

Читалищата на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ са основните центрове, които осъществяват дейности по съхранението и опазването на културната идентичност на нашия народ, независимо в коя част на България се намират. Именно те са и основните културни институции, които имат както образователен, така и културен характер. Читалищата имат историческа заслуга за запазване и развитие на българският език, за зараждане на театралното, музикалното и други изкуства, за развитието на библиотечното и музейното дело, за одухотворяване на живота на народа, затова тяхната роля за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство ще бъде решаваща и в бъдеще.

Основните цели на читалищата са да удовлетворяват потребностите на местната общност, като допринасят за развитието и обогатяването на културния живот на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Възпитанието, запазването на обичаите и традициите, подобряването на знанията на местната общност за бита и културата на местните общности, населявали територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ следва да бъдат запазени като основни функции на читалищата. Приоритети на читалищата са работата и участията във всички мероприятия, които са включени в Културния календар на общината. Съхранението и поддържането на културните ценности е основна идея за развитието на читалищната дейност. Приемствеността между поколенията същевременно е приоритет за настоятелството на читалищата, за да се развива и

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

популяризира нематериалното културно наследство и заинтересоваността на всички самодейни състави и отделни заинтересовани страни.

Всички читалища на територията на общините Долни Чифлик и Бяла активно участват в културния календар на Общините. Това е една важна основа за бъдещо развитие на дейностите по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство. Културните календари на двете общини са изключително важен елемент от цялостната концепция за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство, затова намирането на подходящо финансиране за по-мощно популяризиране на най-важните мероприятия и инициативи следва да бъдат заложени като основен приоритет за бъдещото местно развитие. Един от най-важните фактори за популяризирането на дейността на всички читалища и в частност самодейните състави е осигуряването на допълнително финансиране за по-голям брой инициативи и фестивали, обвързани с фолклор, за да могат самодейните състави да представят на широката общественост това, с което се занимават в читалищата. Полето за изява е от голямо значение за популяризирането на читалищните дейности. Запазването и разпространението на българските традиции, бит, култура, песни и танци ще допринесат за популяризирането на нематериалното културно наследство.

В рамките на проведените фокус-групи и дълбочинни интервюта бяха формулирани конкретни препоръки към подходите, които следва да бъдат прилагани за опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на МИГ посредством ролята на читалищата. Според участниците в изследванията читалищата следва да засилят своите дейности по опазване на нематериалното културно наследство в следните насоки:

- Популяризирането на бита, нравите, традициите и предаването им на младото поколение;
- Запазването и популяризирането на всички сбирки с музееен характер;
- Развитие на художественото и самодейно творчество като важни елементи от нематериалното културно наследство на местната общност;

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- Осъществяването на концерти, фолклорни събори, театрални изяви и други, обвързани изцяло с културната дейност, които да бъдат по-широко популяризирани както на национално, така и на международно ниво;
- Осъществяването на сбирки, които да са с цел разкриване на потенциала на младите и създаването на повече самодейни кръжоци, школи, танцови и певчески групи – обвързани с фолклора;
- Развитие и подобряване на библиотечната дейност;
- Координиране на дейностите и работа в мрежа на читалищата в различните населени места на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ като най-ефективен подход за разпространение на знанията и уменията, свързани с нематериалното културно наследство.
- Съвместна работа на читалищата с общините и НПО на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Опазване и популяризиране на характерни за местната общност на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ песни, танци, носии и диалект

Най-отличителна черта на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е свързана с ваяците и ваяшката фолклорна област. Затова бъдещите усилия по опазване на нематериалното културно наследство в областта на фолклора, местните традиции и обичаи, е препоръчително да бъдат изградени на тази основа. Ваяшките песни, танци, носии, диалект, хумор и местни ястия могат да бъдат поставени в центъра на съвместните дейности на двете общини, свързани с популяризиране на нематериалното културно наследство. Носители на тези ценности са местното население в селата Голица, Венелин, Солник и Кривини, затова активирането на местната общност в тези населени места за популяризиране на ваяците и тяхната местна идентичност са подходящ подход за опазване на етнографското нематериално културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

Популяризирането на особеностите на ваяшкия фолклор ще допринесе за обособяване на идентичността и за съхранението на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Привличането на млади хора и запознаването им с традиционните бит, култура и обичаи на ваяците, ще се отрази положително и за популяризирането на други дейности читалищата, неправителствения сектор, гражданското общество и местната общност. Читалищата изпълняват целите си на просветно - културни средища, тъй като именно те създават културния облик в малките населени места. С разнообразната си дейност съхраняват местните традиции, обреди и обичаи. Фокусирайки културно-просветните дейности върху една голяма тема, каквато са ваяците, отличаваща местната общност, е един добър подход за популяризиране и на други ценни активи от нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ – местната кулинария, традиции, обичаи, легенди и предания от региона, традициите в лозарството и винарството, овощарството, а оттам и местните занаяти и архитектурно наследство.

Този подход може да допринесе за постигане на приемственост между поколенията чрез намиране на връзката на нематериалното културно наследство от миналото и нематериалното културно наследство, което младите хора днес създават за бъдещите поколения.

Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез организиране и провеждане на културно-масови прояви и мероприятия

Според участниците в проведеното проучване културно-масовата дейност до голяма степен зависи не само от читалищата, но и от подкрепата на жителите на конкретните общини. Организацията за извършването на такива дейности много зависи и от служителите в читалищата. Техните лидерски и организационни качества са тези, от които зависи цялостният процес за провеждането на едно такова събитие. Като цяло културно-масовата дейност в своите особености, включва провеждането и организирането на обичаите и традициите заедно с обществото, честването и отбелязването на национални празници, на традиционни обичаи, свързани с фолклора и опазването на нематериалното културно наследство. Като важен подход за постигане на очакваните резултати по популяризиране на нематериалното културно наследство местното население идентифицира осигуряването на по-широко участие и присъствие на

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

самодейните състави, танцови и театрални школи от всички части на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ на всички провели се събори, конкурси или мероприятия с такава дейност.

Обобщен извод от проведеното проучване и анализ, който можем да направим е, че според местното население за постигане на по-голяма популярност на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е необходимо да бъдат избрани конкретни културно-масови събития, които имат потенциал да привлекат възможно най-широк кръг посетители от цялата страна. Организирането на събития във всички населени места на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ под едно общо мото, тема или елемент от нематериалното културно наследство, който би бил най-интерес за потенциалните участници, според участниците в проучването, би бил много добър подход за постигане на синергия и по-голям ефект. Такива потенциални теми и събития, установени въз основа на извършения анализ, могат да бъдат:

- **Масови възстановки по време на празници като Петлъвден, Бабинден, Трифонзарезан, възстанови на местни обичаи „Еньова буля“, „Жътва“, „Лазаруване“, „Зарязване“, „Чепканка“, „Валянка“;**
- **Национален събор на Читалищата, организиран от община Бяла** – този събор се провежда всяка година и участия в него взимат читалища от цялата страна. Участниците представят българския автентичен и модерен фолклор, модерни народни танци, народни песни и други. Наблюдава се все по-голяма популярност на този Национален събор, тъй като главната цел е сплотяване на всички участници, чрез песни и танци, обвързани в голяма степен с фолклора. Участват както самодейци, така и народни читалища от цялата страна.
- **Детски танцов фестивал „Танци край морето“, организиран от община Бяла** – Този фестивал не е с конкурсен характер, а има за цел да се даде изява на детските колективи от всички жанрове на танцовото изкуство. Като разбира се българския фолклор е

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

основното танцово изкуство, с което се изявяват всички – формации от читалища, общински детски комплекси и школи, професионални училища по фолклор, частни клубове и общообразователни училища. Този фестивал е част от културния календар на Община Бяла, за да се даде повече гласност на събитието и да бъде популяризирано в страната и международно;

- **Театрални постановки, организирани от читалището в гр. Бяла**
- **Събор на Ваяшките и др. народни певци и свирачи в местността „Гермето“ – Мотото на събора е “Заедно да запазим старите български традиции“,** което е пряко обвързано с българския фолклор и опазването на нематериалното културно наследство. Целта на събитието е популяризирането и съхранението на автентични фолклор не само на “ваяшката“, но и на други етнографски групи.
- **Хоро на Мегдана** – Събитието се организира всяка година на площада в с. Рудник извиват кръшни хора, за да се насладят всички на изобилието от фолклорни ритми и звуци. Участие могат да вземат всички любители на българската народни музика и танци.
- **“Майски дни на културата“** – Събитието е организирано в подкрепа на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018г., но би могло да се превърне в традиционно мероприятия с акцент върху местната култура, обхващайки най-различни области от нематериалното културно наследство. Събитието се провежда през месец май и в него са включени изяви и инициативи не само с фолклора, но и с други културни събития: концерти, изложби, кинопрожекции и др. Освен с български народни песни, танци, автентични носии, участниците впечатляват публиката и с кулинарни умения.
- **Съборът „Мегданско хоро на Гергьовден“,** който има за цел да представи и популяризира уникалността на българския танцов

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони Европа инвестира в селските райони

фолклор и автентичния фолклор, характерен за местната общност на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“

- **Инициатива „Дари книга – подари знание“** - Библиотека при НЧ „Изгрев“ – Целта на тази инициатива е да се разпространява знание и да се популяризира четенето сред младите хора.

Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез развитие и поддържане на любителската художествено-творческа дейност

Развитието и поддържането на любителската художествена творческа дейност е едно от решаващите, за да бъде съхранено и популяризирано нематериалното културно наследство. В изграждането на художествената крайна продукция и нейното осъществяване участват много любители на различните видове изкуства и от различни възрасти – деца, младежи, пенсионери, работещи хора, които според своите предпочитания осмислят свободното си време, но и същевременно създават и поддържат културният продукт, който представят на градски, регионални, национални и международни събития. Художествените изяви на сцените на Народните читалища в Общините Долни Чифлик и Бяла са от основните за формирането на културното пространство в обществото.

Важно място в културния живот заемат културните традиции и обменът на информация, и приемствеността между поколенията в това отношение. Ежегодните културни прояви и честването на традиционни празници, както и осъществяването на възстановките покрай тях спомагат за постоянната изява на всички активно действащи в читалищата. Дейното участие на всички в културния живот на читалищата е това, което допринася за обмяната на добри практики между поколенията, тъй като възстановката на традиционните празници и запознаването на младото поколение с нравите и обичаите са моста към приобщаването им в духовната културна среда.

Поддържането на любителските състави е от значение за допринасянето им към културния живот на читалищата на територията. Привличането на повече млади хора във формите на художествената самодейност ще допринесе за развитието и поддържането на културния живот на читалищата.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Друг главен фактор за развитието е обогатяването и обновяването на сценичните реквизити, носии и др. аксесоари със съдействието на неправителствени организации, общини, частен сектор.

Намирането на финансиране за поддържане на любителската художествено-творческа дейност и повече участия в различни по-мощабни мероприятия и инициативи на регионално, национално и международно ниво, са важна мярка за засилване дейностите по опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство.

Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство чрез дигитализиране

Изследването, популяризирането на историческия, културния, литературния и дори битовия контекст на литературната класика, театър, писмени източници и фолклор чрез дигитализиране на съществуващите архивни данни ще реконструира реалности, които са непознати до момента за обществеността, ще допринесе за разбирането и изучаването на важни културни процеси, част от опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство, в достъпна и атрактивна форма, която ще стимулира културната идентификация на местното население на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“. Голяма част от предлаганото знание в библиотечните фондове на територията на МИГ е непознато дори за специалистите, а представянето му в дигитална форма би могло да бъде добър подход за преодоляване на редица ограничения, свързани с достъпността, опазване и популяризирането на нематериалното културно наследство. Такъв подход би могъл да бъде реализиран чрез създаване на електронни библиографски каталози, дигитални каталози с видеосъдържание за местния фолклор, традиции, обичаи и местна кухня, дигитални центрове, съхраняващи и предоставящи достъп до ценни архивни данни, свързани с местната културна идентичност и нематериално културно наследство. Създаването на дигитализирани архивни фондове за нематериалното културно наследство ще създаде възможност за бъдещо развитие на едно уеб базирано дигитално съдържание за нематериалното културно наследство, вкл. метаданни за всички дигитални копия и фондове.

Дигитализацията на част от библиотечния фонд, с който разполагат читалищата на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ ще осигури достъп до едно уникално и

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

неизвестно културно наследство, като то ще бъде съхранено от физически разпад и ще се превърне в общодостъпно, запазвайки го за следващите поколения и превръщайки го в база за по-нататъшни културно-образователни продукти и дейности по популяризиране на местната култура.

Подобряване достъпа до финансиране на дейности, свързани с опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство

Финансирането се оказва един от основните проблеми пред читалищата и НПО, които се намират на територията на Община Долни Чифлик и Община Бяла. Според изследванията, които бяха направени по-голям процент от настоятелствата в читалищата споделиха, че финансирането е един от важните фактори, пред които се изправят читалищата. Основен източник на средства е държавната субсидия, която се отпуска на читалищата чрез съответните общински бюджети. В това отношение като негативен момент може да се посочи прекалената обвързаност на читалищата с бюджета. Настоятелствата на отделните читалища в района на двете общини изразяват своята гледна точка, че средствата, които са отпуснати за определеното читалище не са достатъчно. Нуждите, които имат читалищата не могат да бъдат покрити със средствата, които са отпуснати за тях. Някои от основните нужди, които бяха споменати по време на проведените фокус-групи и дълбочинни интервюта са:

- Остаряла материална база;
- Нужда от модернизирание;
- Попълване на библиотечния фонд;
- Снабдяване с традиционни и съвременни носители на информация;
- Осигуряването на средства за културни изяви на самодейните състави;
- Нужда от снабдяване с необходимата техника за читалищните културни изяви;
- Нужда от народни носии и др.

Това са едни от основните финансови проблеми, пред които читалищата се изправят и затрудняват. Липсата на финансови средства за самото читалище и за самодейните състави в него са решаващо за поддържането на тяхната дейност и съответно популяризирането на нематериалното културно наследство.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

На част от тези предизвикателства би могло да се отговори чрез реализиране на проекти към Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ по мерки 7.2., 7.5. и 7.7. от Стратегията.

Осигуряване на достъпна информация и публичност на културните дейности

Осигуряването на достъпна информация и публичност на културните дейности главно се осъществява чрез културният календар на съответната община от територията на МИГ. Някои читалища, в зависимост от броя на населението, имат свой културен календар със събитията, които ще се осъществяват през съответната календарна година. Културният календар може да бъде съответно достъпен за всички в интернет пространството, но в по-малките населени места, където модерните технологии не са предпочитано или възможно средство за комуникация, публичността на културните събития и инициативи става благодарение на читалището. Информацията, с която то разполага за културните мероприятия, които ще се осъществяват на територията на двете общини е напълно достатъчна и достъпна за всички на територията на съответното населено място, но не е широко разпространена сред потенциални участници извън населеното място. Пример за дейности, свързани с по-широкото популяризиране са статии и др. публикации, интервюта и видео, публикувани в регионални и национални медии, отпечатване на плакати и брошури за съответното предстоящо културно събитие. Публичността, съответно на културните дейности и мероприятия са от голяма значимост за поддържането на масово културните дейности на читалищата, затова по-широкото информирание и популяризиране на културно-масовите прояви, са важен подход за постигане на целите и ефектите от тях.

Проучване и анализиране на добри европейски практики, приложими на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“

Създаване на центрове за нематериално културно наследство

Създаването на специализирани центрове за нематериално културно наследство е една добра световна практика, която би могла да бъде пренесена и на местно ниво.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

До момента в света съществуват седем центъра, посветени изцяло на нематериалното културно наследство, както и осми, чийто мандат включва и материално културно наследство:

- Алжир – Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство в Африка
 - Бразилия- Регионален център за обучение за управление на културно наследство (Луисио Коста)
 - България – Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа
 - Китай – Международен обучителен център за нематериално културно наследство в региона на Азия и Тихия океан (СРИНАР)
 - Иран (Ислямска република) – Регионален изследователски център за защита на нематериалното културно наследство в Западна и Централна Азия
 - Япония – Международен изследователски център за нематериално културно наследство в региона на Азия и Тихия океан (IRCI)
 - Перу – Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство на Латинска Америка (CRESPIAL)
 - Република Корея – Международен информационен и мрежови център за нематериално културно наследство в региона на Азия и Тихия океан (ICHCAP)
- Цитирано от сайта на ЮНЕСКО за нематериалното културно наследство.*

Добри практики в сферата на дигитализирането на нематериалното културно наследство

- **Литва** - Мащабен проект за дигитализиране на националното културно наследство. Проектът е реализиран в периода 2005 – 2007 г. от Националната библиотека на Литва, съвместно с Националния музей за изящни изкуства и Държавния архив. Общият бюджет е над 4 млн. евро, осигурени от Европейската комисия. Дигитализирани са 3 605 000 страници, представляващи оригинални ръкописи, древни книги, произведения на изкуството и фолклора, исторически документи, вестници и списания.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- **Канада** - Създадена е онлайн платформа за споделяне на клипове, направени от гражданите, на различни туристически и културни обекти и съответната информация за тези обекти. Проектът показва как библиотеката може да работи и като местен информационен център за култура и туризъм. Инициативата е частна, подкрепена от регионални фондове.
- **Партньорски проект на Великобритания, Полша, Гърция, Сърбия и Турция** - Специално разработена онлайн платформа за библиотекарите, с обучителни материали, свързани с публикуване на местно културно съдържание в EUROPEANA. Проектът е финансиран от Европейската комисия.
- **САЩ** - Онлайн колекция от над 10 000 географски карти от цял свят с акцент върху нематериалното културно наследство. Онлайн каталогът предоставя възможности за търсене по множество категории.

Добрите практики, които са свързани пряко с развиването и модернизирването на библиотеката извън нашата страна са нещото, което ще запази и популяризира информацията, която се намира все още на хартиен носител. Практиките, които са посочени по-горе, са напълно приложими и в България и по точно на територията на Общините Долни Чифлик и Бяла. **Фондацията „Глобални библиотеки – България“**, в които участват и много от читалищните библиотеки в Общините е една изключително полезна и на практика. Като едни от основните цели на Фондацията са:

- Да създава условия за свободен и равен достъп до информация, интернет и електронни услуги на гражданите;
- Да насърчава информационната грамотност, ученето през целия живот, гражданското участие и социалното сближаване, местното и общностното развитие;
- Да подпомага социалната интеграция на групите в неравностойно положение, равните възможности за образование и здравеопазване за всички граждани чрез подобряване на достъпа до информация;
- Да подпомага развитието на обществените библиотеки;
- Да насърчава интеркултурния диалог и международните контакти.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

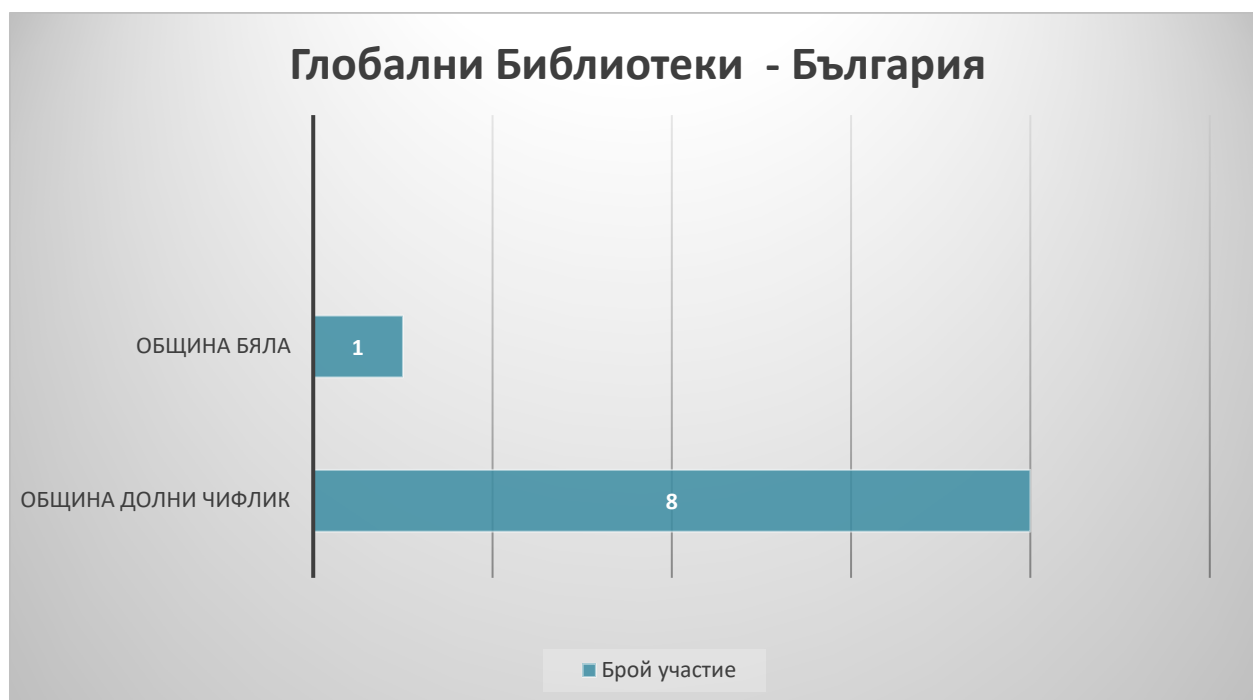

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

В тази връзка нека да обособим всички читалища, които участват във Фондация „Глобални Библиотеки - България“, които са на територията на Община Долни Чифлик и Бяла.

- Библиотека при НЧ „Пробуда“ – гр. Бяла
- Библиотека при НЧ „Искра“ – с. Булаир
- Библиотека при НЧ „Любен Каравелов“ – с. Горен Чифлик
- Библиотека при НЧ „Кирил Господинов“ – с. Гроздъво
- Библиотека при НЧ „Изгрев“ – гр. Долни Чифлик
- Библиотека при НЧ „Елин Пелин“ – с. Ново Оряхово
- Библиотека при НЧ „Васил Левски“ – с. Пчелник
- Библиотека при НЧ „Хаджи Димитър“ – с. Рудник
- Библиотека при НЧ „Васил Левски“ – с. Солник

Представено графично участието на читалищните библиотеки в проекта изглежда по този начин:

Фигура 4 Брой участия в проект "Глобални Библиотеки - България"

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Опазване на нематериалното културно наследство чрез популяризиране на писмено и видео съдържание

- **Ирландия** - Инициатива на общинската библиотека и общинския съвет, реализирана в партньорство с други местни културни институции: театър, галерия, музей и т.н. Организирант се събития, свързани с определена книга, която всички четат и обсъждат през април месец на съответната година.
- **Финландия** - Инициатива на общината, насочена към филмово образование на деца и младежи. В библиотеките се прожектира регионално кино и стари класики. Проекциите са съчетани със семинари и образователни лекции. Проектът се осъществява в партньорство с училища и арт-центрове.

Популяризиране на нематериалното културно наследство с помощта на неговите основни носители

Програмата “Живи човешки съкровища” на ЮНЕСКО се фокусира върху човека в дадена общност, който се явява носител на традиционни дейности и умения. Програмата иска да покаже на практика, че този който владее основни ценности на нематериалното културно наследство, може да предаде познанията за тях на бъдещите поколения. Знанията и уменията, които са свързани с нематериалното културно наследство, предавайки се по-скоро по устен път ги прави, изключително ценни, но и лесни за изгубване и забравяне. Така голямо количество културни изяви като традиционните музика, танц, слово, обреди, събори или различни традиционни културни умения са застрашени от изчезване. Именно тази програма стимулира страните-членки и дава възможността да се систематизират документи за онези традиционни дейности и умения, които се считат за важни за устойчивостта на идентичността на гражданите на всяка държава. Крайната цел на програмата е да се създаде международен списък на **“живите човешки съкровища”** - Тези личности следва да бъдат поддържани, поощрявани и окуражени, за да съхранят и предадат на следващите поколения своите уникални знания и умения.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Проектът “Живи човешки съкровища” се реализира под егидата на ЮНЕСКО в България благодарение на две авторитетни институции – Министерството на културата на Република България и Института за фолклор при Българска академия на науките.

Препоръки за развитие на културно-масовата дейност и подходи за опазването на нематериалното културно наследство

Препоръките за развитието на културно-масовата дейност и подходите за опазването на нематериалното културно наследство са посочени на база анализите и изследванията, които са направени на територията на общините Долни Чифлик и Бяла:

- Дигитализацията е една от основните препоръки, за да се запази литературата, обвързана с фолклор, традиции, обичаи и нрави, за да може младото поколение да се запознае с тези нематериални блага. Дигитализирането е с цел литературните източници да се съхранят във времето, за да бъде достъпно за младото общество;
- Етнографски сбирки – да се организират и представят местни етнографски сбирки, с цел запознаване на младото поколение със старинни предмети, които са пряко свързани с миналото – занаяти, традиции и обичаи, представляващи важна част от нематериалното културно наследство. Чрез изследванията, които бяха направени се наблюдава тенденция да се създават обособени места (помещения) в читалищата, които съдържат точно такива старинни предмети. Препоръката е да се направят във всички читалища такива обособени места, свързани с представяне на автентични предмети и архивни данни, свързани с фолклора, нравите, традициите и обичаите, за да могат повече хора да се докоснат не до материалното, а до нематериалното културно наследство. Приемствеността между поколенията да се осъществява по този начин, като по-възрастните хора да запознават младите подробно със старинните предмети и тяхното предназначение. По този начин ще се приближи разстоянието между поколенията и ще се събуди интересът на младите хора към нематериалното културно наследство.
- Общ културен календар – Общият културен календар, обвързан с всички дейности с фолклорна тематика ще обедини всички да продължават да съхраняват българските традиции, народни танци и песни. Обединявайки се ще бъде по-лесно

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

да се опази идентичността на региона и да се популяризира местния автентичен фолклор.

- Таргетирана реклама и маркетинг с мултимедийно съдържание, видеоизображения – Рекламата в днешно време играе изключително важна роля за популяризирането на всяко събитие и продукт. По-голямата реклама на предстоящо събитие ще популяризира главната дейност, с която е обвързано събитието. Да се промотира повече идентичността на региона с неговите особености, за да се привлече вниманието на хората към този регион и към тази културна идентичност. Всеки регион си има своите особености, както е и тук в региона на Долни Чифлик и Бяла. Видеоизображенията, обвързани с културно събитие в широкото интернет пространство ще засили интереса към региона.
- Общ сайт за всички читалища – Общият сайт за всички читалища на територията на МИГ ще улесни търсенето на информация за тях. Съвместният регистър с контакти и телефони на читалищата ще бъде в полза както за настоятелствата в читалищата, така и за обществото. Информацията за всяко едно читалище, неговите особености, дейностите, с които се занимава да се качи на сайта и да се обновява постоянно.
- Кампании, свързани с опазването на нематериалното културно наследство към частния сектор – с цел популяризиране на местната идентичност и търсене на възможности за реализиране на публично-частни партньорства в областта на нематериалното културно наследство. Събуждането на интереса и на частния сектор към културата и духовния живот ще даде възможност за осигуряване на по-голямо финансиране за популяризиране на нематериалното културно наследство и неговите особености, което да бъде предпоставка за развитие на културния туризъм на територията на МИГ;
- Повече мероприятия, обвързани с местния фолклор и по-конкретно е етнографската група на ваяците – организиране на фолклорни фестивали с конкурсен характер за надиграване, надпяване и надсвирване, с цел изразяване и представяне на културната идентичност на местната общност;

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

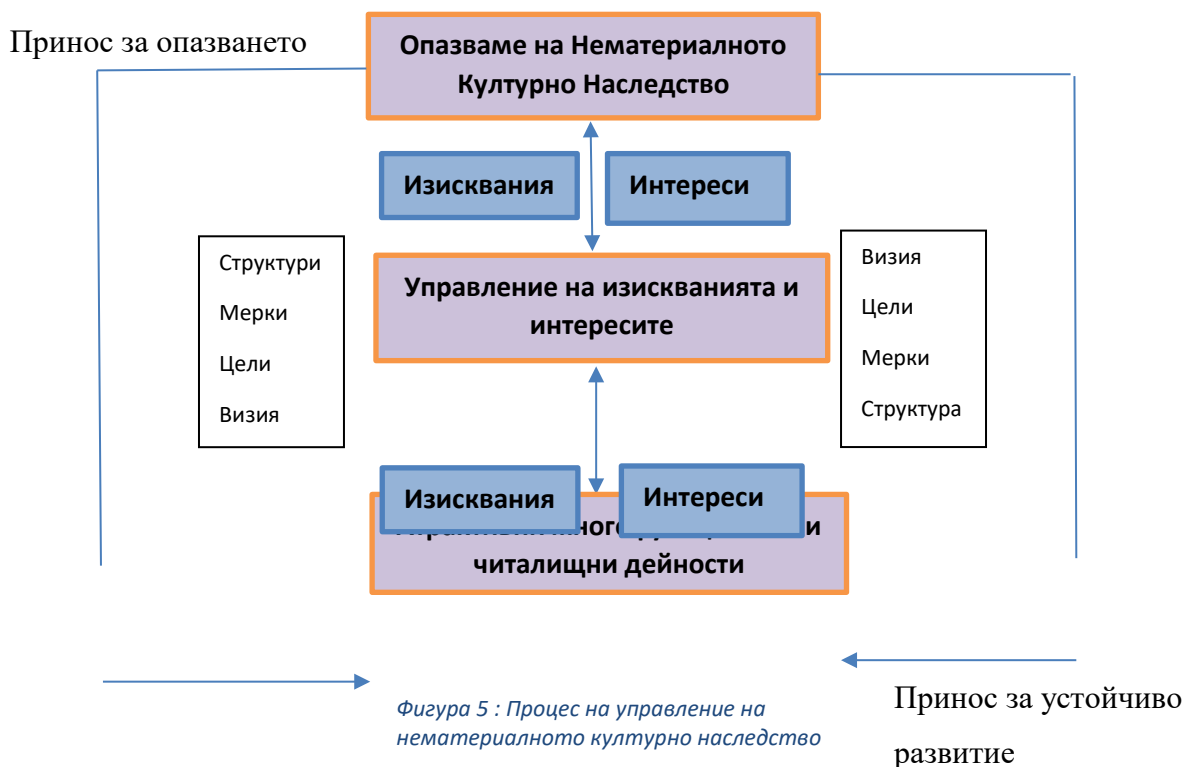
- Провеждане на „Дни на отворените врати“ в читалищата и организиране на открити уроци по готвене, месене на хляб, шеф и кройка, свирене, пеене и други специфични за територията местни занаяти;
- Изготвяне на информационни пакети за района, обвързани с нематериалното културно наследство и читалищните дейности;
- Проучване на интересите и търсенето на продукти на нематериалното културно наследство, с оглед удовлетворяване на културните потребности на различни социални слоеве, посредством сътрудничеството с всички видове културни организации и посредством популяризирането, поощряването и предаването на културните ценности на следващите поколения;
- Повишаване на информираността и интереса на широката публика, особено на децата и младежите, към нематериалното културно наследство чрез публикации в местни, национални и регионални медии, организиране на съвместни уроци с училищата на територията на МИГ;
- Да се работи за повишаване на обществения и медийния интерес към дейността на културните институции, както и за адекватно, активно и ефективно сътрудничество с институти от други страни, с цел преодоляване на изолацията на местното нематериално културно наследство;
- Да се направят и монтират указателни табели, които да насочват посетителите освен към историческите места в региона, а и към културните институции и възможностите, които могат да имат при посещението си в тях
- Разкриване на нови работни места чрез използването на нематериалното културното наследство – развитие на проекти в сферата на социалното предприемачество и частни проекти, свързани с местната култура, бит и традиции;
- Формулиране на конкретна рамка при използване на нематериалното наследство, с оглед превенция на неговото изопачаване или опорочаване;
- Изясняване ролята на интелектуалната собственост за опазване на местното нематериалното наследство;
- Активно базово ползване на вещевите културни ценности, писмените доказателства и фотодокументи;

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- Изработване на книжен и електронен каталог на фестивалите в общините;
- Да се създаде и води Регистър на нематериалното културно наследство в Община Долни Чифлик и Бяла /в съответствие с наредбата по чл. 42, ал.2 от ЗКН/;
- Утвърждаване и популяризиране на Долни Чифлик като фестивален град на Ваяшките групи за автентичен фолклор.
- Активно взаимодействие с образователните звена на територията на общините, реализиране на образователни инициативи;
- Да се запознаят децата в училищата с българските традиции, бит, култура, занаяти и фолклор, за да се събуди техният интерес към нематериалното културно наследство;
- Разкриване на потенциала на неправителствените организации и бизнеса като партньори на местната власт в цялостния принос по опазване и представяне на нематериалното културно наследство;
- Развитие на човешкия потенциал, пряко ангажиран в сферата на опазването, съхранението и представянето на нематериалното културно наследство;
- Формулиране на ясна стратегия, свързана с процеса на управление на нематериалното културно наследство.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Заклучение

Съсредоточаването на всички усилия върху опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство на територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ ще съхрани местната идентичност и ще се повиши туристическият потенциал, с който територията разполага. Запазването на архивите, в които е описано нематериалното културно наследство би допринесло за неговото популяризиране и съхранение. Прилагането модел на информационна система за опазване и управление на нематериалното културното наследство ще улесни работата на институциите, неправителствените организации, за създаване на планове за опазване и управление на културните и духовни ценности и планове за превенция на риска, както и тяхното прилагане във връзка с опазване и ефективно популяризиране на всички запазени данни, част от нематериалното културно наследство.

Настоящият доклад може да послужи като основа за бъдещи разработки в областта на опазването на нематериалното културно наследство. Въз основа на проведеното проучване и анализ могат да бъдат изготвени отделни детайлни методологии за реализирането на конкретни дейности, свързани с опазването на нематериалното културно наследство. С въвеждането на предложените от автора препоръки и насоки, ситуацията може да се промени значително в положителна посока, за да се постигне устойчиво развитие за популяризирането и запазването на териториалната идентичност, чрез опазването на нематериалното културно наследство.

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Приложение 1

Въпросник – фокус-групи

1. Какво според Вас включва нематериалното културно наследство? Какви негови форми познавате?
2. Съществуват ли традиции и обичаи, специфични за територията на МИГ „Долни Чифлик и Бяла? Кои са те?
3. Има ли общи традиции и обичаи между двете общини (Бяла и Долни Чифлик)? Ако, да – какви?
4. Съществуват ли типични за региона народни песни? ? Дайте примери за тях?
5. Съществуват ли типични диалекти? Дайте примери за тях?
6. Каква е традиционната кулинария в териториите на общините? Дайте примери за тях?
7. Имате ли специфични фолклорни движения или хора в района на общините, с което да се отличавате?
8. Специфични ли са фолклорните костюми за Вашата община? Ако, да – с какво?
9. Има ли специфични за региона празненства?
10. Има ли специфични за региона обичаи, свързани с природата и природните явления?
11. Имате ли местни театрални школи?
12. Театралните школи наблягат ли на традиционните постановки, обвързани с фолклора или по-скоро се насочват към модерните?
13. Как е развито занаятчийството в региона?
14. Има ли характерни за региона занаяти, които са се запазили във времето?
15. Освен паметниците на културата, кои още могат да бъдат обособени като архитектурно наследство?
16. Как се съхранява/опазва (събира, систематизира) за поколенията нематериалното културното наследство на българските литературни класици, вкл. характерното за региона литературно творчество?
17. Достъпен за всички ли е културният календар, обвързан с читалищната дейност?
18. Каква е възрастта на участниците в самодейните състави, школи и групи?

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

19. Децата изявяват ли желание да се включват при честването на традиционен български празник?
20. Мислите ли, че младото поколение в общината е запознато с българския бит, култура и традиции и характерните особености в бита и културата на региона?
21. Смятате ли, че има приемственост между поколенията по отношение на бит, култура, традиции, диалекти, фолклор и др.?
22. Можете ли да споделите кои са културните институции в Община Бяла/Долни Чифлик? Разкажете повече за културната институция, в която работите или в чиито дейности участвате?
23. Какво според Вас би допринесло за популяризирането на фолклора, бита и традициите при младата част от обществото?
24. Смятате ли, че се осъществяват достатъчно масово-културни дейности от фолклорен тип?
25. Какви смятате, че са основните проблеми за опазването на нематериалното културно наследство?
26. Смятате ли, че хората се нуждаят от повече информираност и популяризиране на културните дейности в общината?
27. Смятате ли, че съборите и инициативите, които се извършват на територията на общината са достатъчни за популяризирането на нематериалното културно наследство?
28. Какви са основните проблеми за организирането на повече събития, насочени към популяризиране на нематериалното културно наследство на територията на общините Долни Чифлик и Бяла?
29. Достатъчно информационно популяризирани ли са културните събития, които се извършват на територията на общината?
30. Смятате ли, че младото общество на територията на общината са заинтересовани от фолклора? Ако не? Какво бихте препоръчали да се подобри в това отношение?
31. Смятате ли, че музеят в общината съхранява и популяризира българския бит, култура и фолклор? – Мнения за подобряване.
32. Можете ли да дадете мнения и препоръки, какво би било добре да се направи в положителна насока за опазването на нематериалното културно наследство в региона?

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

- Дигитализиране?
- Осигуряване на финансиране за масови мероприятия?
- Разширяване/обединяване на културните календари?
- Архивиране на данните за нематериалното културно наследство?
- Привличане на младите и осигуряване на приемственост между поколенията?
- Друго какво?

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

Приложение 2

Въпросник - Дълбочинни интервюта

1. Какви според Вас са възможностите на нематериалното културното наследство за стимулиране на местното икономическо развитие - какви публични политики са нужни в тази посока?
2. Кои според Вас са основните проблеми/барииери, свързани с опазването и популяризирането на нематериалното културно наследство?
3. Каква оптимизация според Вас е нужна по отношение на информационното осигуряване във връзка с опазването на нематериалното културно наследство? Добър вариант за оптимизация ли би бил създаването на електронни бази данни в областта на нематериално културното наследство?
4. Кои според Вас са най-ценните архивни данни за нематериалното културно наследство, които следва да бъдат популяризирани?
5. Какво мислите за културния календар на общините Бяла и Долни Чифлик? Какво според Вас трябва да се направи за неговото популяризиране?
6. Предложете тема за конкретно събитие, свързано с нематериалното културно наследство?
7. Добър вариант за опазване на нематериалното културно наследство ли е формирането на публично-частни партньорства за неговото популяризиране и намиране на форми за развитието на туризма и популяризирането на туристическата дестинация?
8. Може ли според Вас нематериалното културното наследство да оцелее на свободния пазар - коя част от него и под каква форма? Какви ще са характеристиките на този пазар и съответно ролята на държавата, общините и бизнеса?
9. Познавате ли мерките от Стратегията за водено от общностите местно развитие, които могат да допринесат за реализиране на проекти, свързани с опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство?
10. Знаете ли какви програми и допълнителни източници на финансиране, би могла да използва местната общност за целите на културното наследство, като пълноправен член на Европейския съюз?

Този документ е изготвен от „Стъпка по стъпка ВТ“ ООД в изпълнение на договор от 21.09.2018 г. с МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ за извършване на проучвания и анализи на територията на общините Долни чифлик и Бяла, във връзка с изпълнение на споразумение № РД50 – 44/30.04.2018г. между МЗХГ и МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.